

ועדת חינוך

ג' באב, תשפ"ה
28 יולי, 2025
סימוכין: 2025-0103-646

דוח משיבה מספר 4 של ועדת חינוך
שהתקיימה ביום שני, כ"ה בתמוז תשפ"ה (21.7.25)

השתתפו:	גב' חגית משה גב' יעל ביטון דה-לנגה מר יוסף חיים מועלם מר מיכאל הלברשטאם מר אריק וירצבורגר	סגנית ראש העיר, מ"מ יו"ר ועדת חינוך חברת הנהלה חבר הנהלה, מ"מ של צביקה כהן חבר הנהלה ראש מינהל חינוך
לא השתתפו:	מר ישראל קלרמן מר חיים אפשטיין מר אלדד ישעיהו רבינוביץ גב' סהר תמה נבון מר אריק קפלן גב' שירה בן ישראל מר עופר טס	סגן ראש העיר חבר הנהלה חבר מועצה יו"ר מועצת התלמידים יו"ר ועד הורים עירוני מנהלת ביה"ס יסודי נווה עציון, נציגת הסתדרות המורים מנהל ביה"ס הגימנסיה העברית, נציג ארגון המורים
נכחו:	עו"ד דן בן טל גב' קרן ארואסטי גב' נועה פחימה מר רונן מזרחי גב' אורלי כהן סיסו גב' סתיו דוד מר מיכה פריינד מר עידו משה גב' רעות אוחיון מר דוד גור	ראש צוות בכיר לייעוץ לאגפים, אגף ייעוץ וחקיקה ממונה גני ילדים, מנח"י ממונה על החינוך המיוחד סגן ממונה חינוך על יסודי סגנית ממונה יסודי סגנית ממונה על יסודי יועץ אסטרטגי, מינהל פיתוח חבר הנהלת ארגון הורים עוזרת לסגנית ראש העיר, חגית משה ראש לשכת סגנית ראש העיר, חגית משה

מזכירת הוועדה: ליאת זכאי

על סדר היום נדונו הנושאים הבאים:

נושא הישיבה: תוכנית חומש לחיזוק יכולות ההכלה בחינוך הרגיל והתמודדות עם הגידול בחינוך המיוחד באגף הכללי בירושלים

ועדת חינוך

1. דברי פתיחה

א. גב' חגית משה, סגנית ראש העיר ומ"מ יו"ר הוועדה

גב' חגית משה פתחה את הישיבה וברכה את הנכחים.

בפתח דבריה ציינה כי נושא הישיבה יוקדש לחינוך המיוחד, על רקע עלייה של 61% במספר התלמידים בעלי זכויות המאובחנים כילדי חינוך מיוחד בשנים האחרונות. נתון זה הוביל לגיבוש חשיבה מערכתית משותפת של מינהל החינוך הרגיל והחינוך המיוחד, השירות הפסיכולוגי וגורמים מקצועיים נוספים, שבמסגרתה גובשה תוכנית חומש להתמודדות עם האתגר.

ב. מר אריק וירצבורגר, ראש מינהל חינוך

מר וירצבורגר ציין כי מדובר בנושא בעל חשיבות רבה הנמצא על סדר יומו של המינהל. לדבריו, במינהל החינוך מתקיימות מדי שנה כ-11,000 ועדות זכויות ואפיון. תוכנית החומש, בשיתוף משרדי הפנים והאוצר, צפויה לשמש בסיס לפעולה ברמה הלאומית, והוא הביע תקווה כי ירושלים תהיה החלוצה בהובלתה ובהצלחת יישומה.

2. התייחסות גורמים מקצועיים

גב' נועה פחימה, ממונה על החינוך המיוחד

גב' פחימה הדגישה את הגידול במגוון סוגי האוכלוסיות והלקויות, ובמיוחד את העלייה בשיעור הילדים המאובחנים על הרצף האוטיסטי, מגמה ארצית הכוללת במיוחד בירושלים. לאור זאת, מונה צוות היגוי שפעל במשך מספר חודשים לבניית תוכנית, ותוצאותיו יוצגו להלן.

מר מיכה פריינד, יועץ אסטרטגי למינהל אסטרטגיה וחדשנות

מר פריינד הציג את תוכנית החומש וההתמודדות עם הגידול בחינוך המיוחד, הסיבות לגידול, מגמות ושינויים בשיעורי הזכויות ועוד.

מצ"ב מצגת.

גב' קרן ארואסטי, ממונה על החינוך הקדם יסודי

גב' ארואסטי אמרה כי תפיסת התפקיד של גננת בגן ילדים שונה מבתי הספר, שם התהליך נעשה כמעט ללא עזרה למעט תומכת למידה, והדגש הוא במיוחד בגני החובה לקראת כיתה א' שאחוז המגיעים לוועדת זכויות גבוה יותר בשלב זה.

גב' ארואסטי הסבירה כיצד ניתן לסייע בצמצום הזכאים ע"י זיהוי ילדים אלו מראש במיוחד באזורים גאוגרפים מוחלשים, ומתן מענים בהתאם לצורך: כיתות קטנות, הכשרות והעסקת מנטורים לגננות ולתומכות ועוד.

כמו כן, ציינה מודל נוסף המתייחס לגנים מעודדי שפה והציעה לתת להם כלים גם לבעיות התנהגות ולייצר עבודה משותפת לצוותי הגן והצהרון בהובלת מנהלי האשכולות.

ועדת חינוך

גב' אורלי סיסו כהן, מפקחת, אגף חינוך כללי
גב' סתיו דוד, מפקחת אזור, הנהלת מינהל חינוך

הדוברים ציינו את הנקודות העיקריות שהועלו במפגש הצוותים:

- ציר מארגן אחיד גנים-יסודי-על יסודי
- הגדלת משאבים קיימים
- הכשרת צוותים וליווי בתי"ס
- הרצאות ושיתוף הורים
- הכנסת תוכניות ליווי וטיפול לתלמידים בכיתה ו' לאורך השנה
- שינוי האוירה והתנאים בכיתה וחלוקת המשאבים לכלל הכיתה

3. סיכום – גב' חגית משה, סגנית ראש העיר ומ"מ יו"ר ועדת חינוך

גב' משה, יו"ר הוועדה, הודתה לכל המשתתפים והדוברים וברכה על התוכנית שתצא לדרך ותהא דוגמא כלל ארצית.

בנוסף ברכה על העבודה המאומצת של כלל הצוותים בחינוך לקראת פתיחת שנת הלימודים בצורה מיטבית וראויה.

תמליל הישיבה מצ"ב והוא מהווה חלק בלתי נפרד מהדוח.

בברכה,
(ח)
חגית משה
סגנית ראש העיר
מ"מ יו"ר ועדת חינוך

**תכנית חומש לחיזוק יכולות ההכלה
בחינוך הרגיל ולריסון הגידול בחינוך
המיוחד באגף הכללי בירושלים**

חגית משה

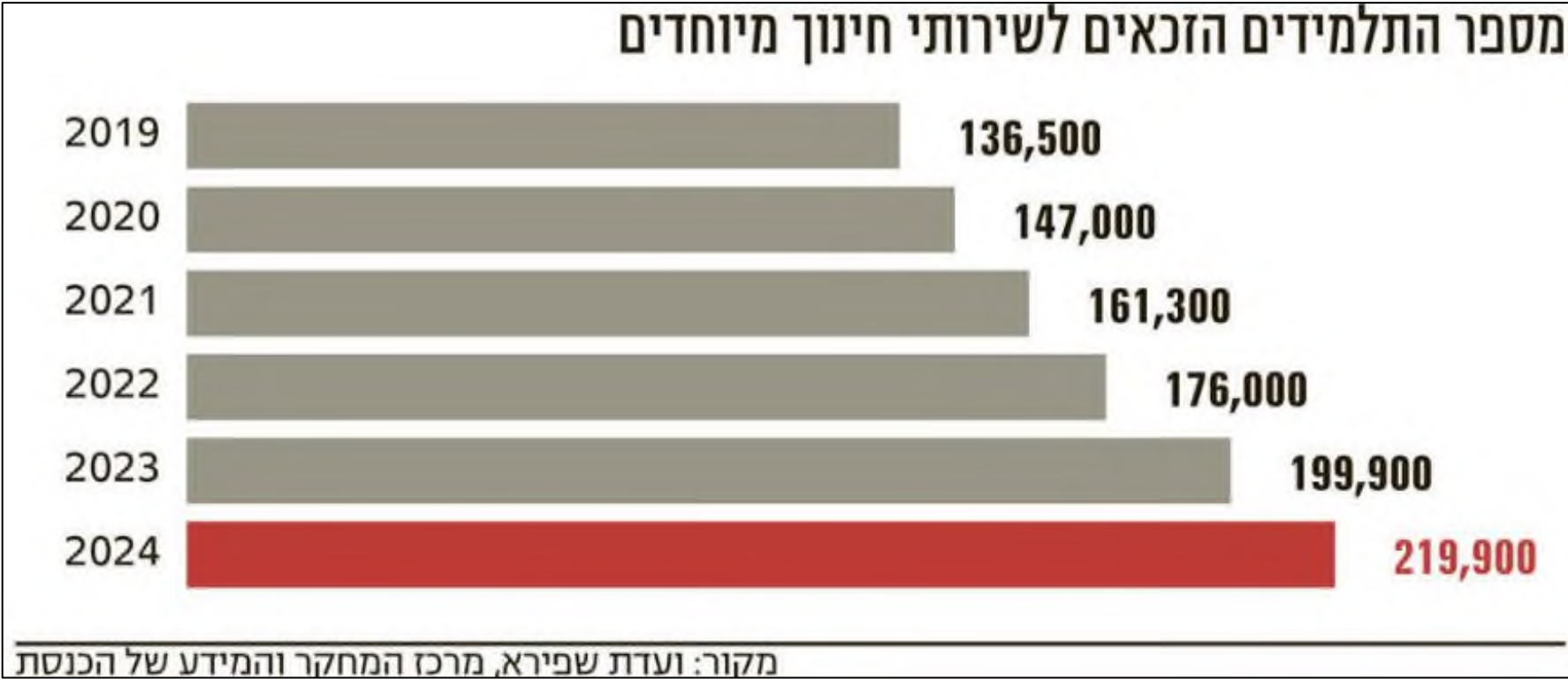
סגנית ראש העיר

ומחזיקת תיק חינוך

אריק וירצבורגר

ראש מנהל חינוך

זינוק בזכאות לשירותי חנ"מ

למה חשוב לרסן את הזינוק בחנ"מ בכלל ובכיתות חנ"מ בפרט?

דאגות שלנו כאנשי מקצוע ואזרחים

**ברמה התקציבית – טייס
אוטומטי יוצא משליטה**

לשם השוואה - תקציב החינוך
המיוחד גדול ב- 70% מתקציב משרד
הרווחה כולו

ברמה הערכית - חינוכית

הנצחה של קושי להתמודד עם
הילדים שקשה להם / איתם במקום
טיפול שורש

**ברמה האופרטיבית – אתגר
שיבוץ בלתי אפשרי**

מפעל ההשמות בכיתות חנ"מ הפך
כמעט בלתי אפשרי – החוק מאיים
להפוך לאות מתה...

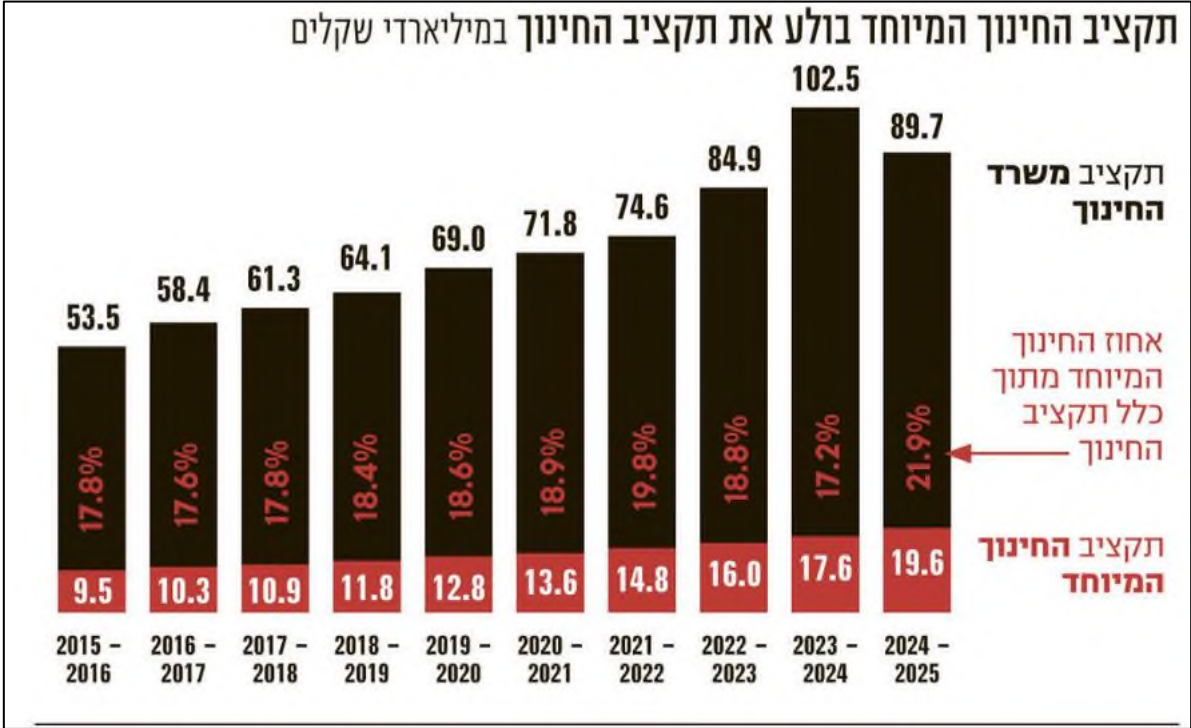
**חנ"מ מאיים על עתיד בתי"ס
רגילים**

הגידול מגיע לעתים למצב בו מספר
כיתות חנ"מ דומה ואף עולה על
כיתות רגילות ומאיים להקריס מוסדות

דאגות ישירות משולחן העבודה העירוני

עלות גבוהה במיוחד

עלות עודפת בפועל (יותר מילד רגיל) [תשפ"ג באלפי ש"ח]			
אוטיזם	הפרעות נפשיות	שכיחות גבוהה	
90	79	49	כיתה מיוחדת בבי"ס רגיל
פי 4.9	פי 4.4	פי 3.1	פי כמה מילד רגיל
65	65	0	שילוב בסל אישי
פי 3.8	פי 3.8	0	פי כמה מילד רגיל

מי שחוסך כסף שווה כסף...

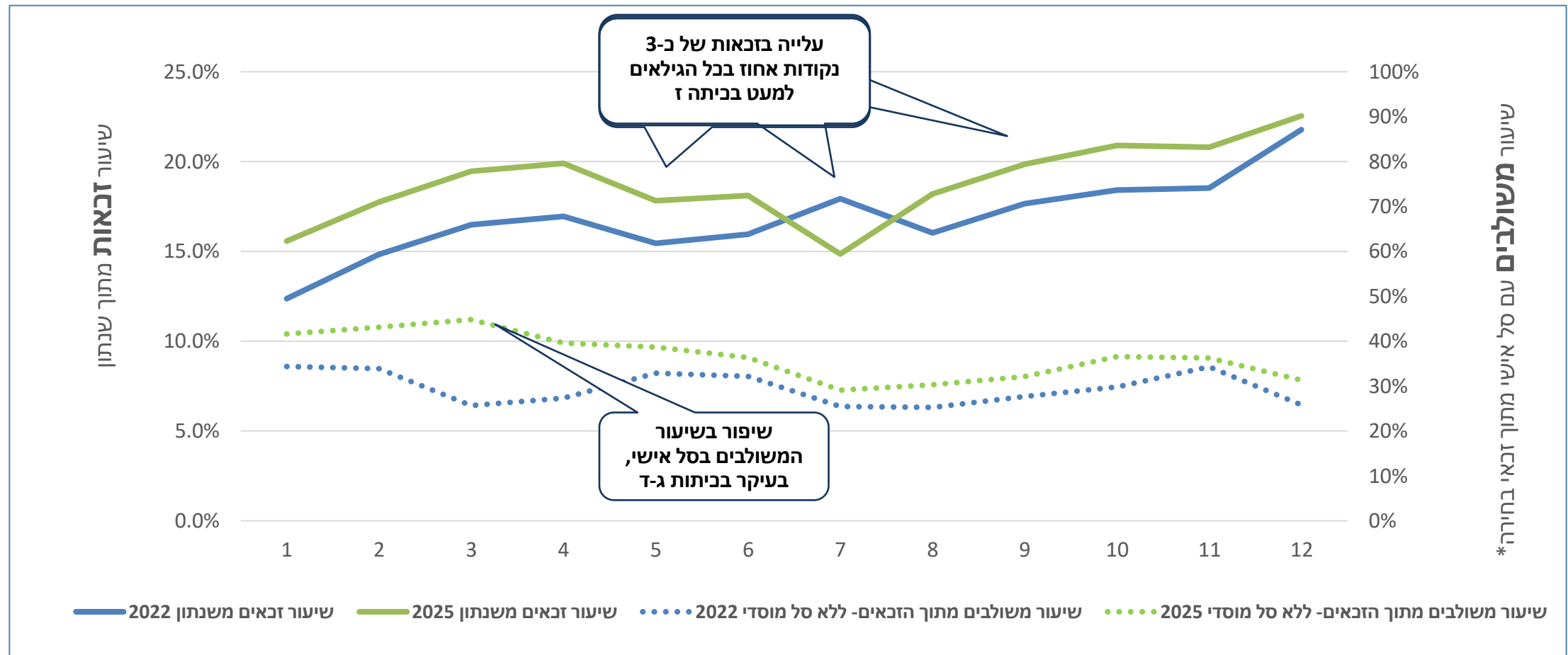
חינוך מיוחד בירושלים [כללי] – זכאות גבוהה, שילוב נמוך

[למרות מציאות של כיתות רגילות קטנות יחסית]

חט"ב(ח)	יסודי (ב')	ירושלים
18.2% (16.5%)	17.7% (16%)	% זכאים משנתון (ארצי)
18% פער	4% פער	מתוכם - זכאי בחירה* (ארצי) * ללא זכאי סל מוסדי (שכיחות גבוהה 1-2)
30% (36%)	43% (48%)	% משולבים (ללא מוסדי) (ארצי)
6% פער	5% פער	

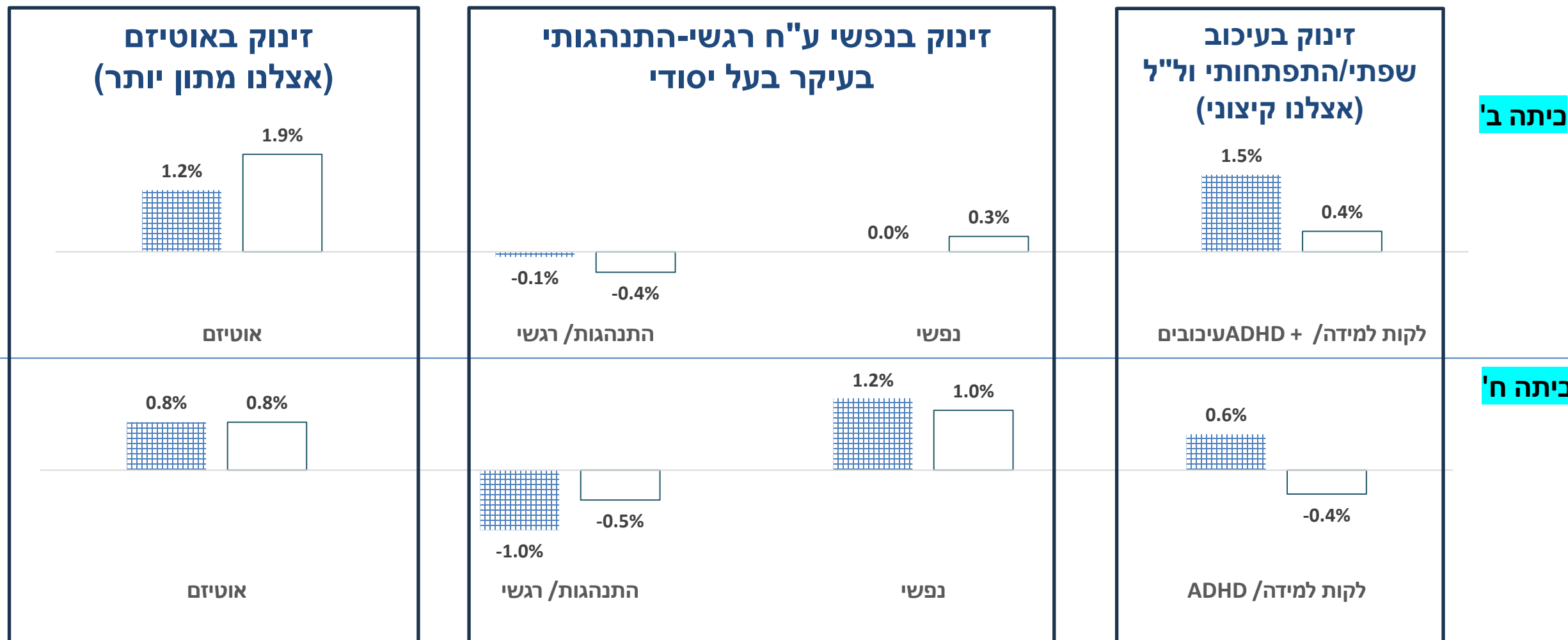
בשלוש השנים האחרונות: עלייה משמעותית בזכאות, שיפור קל בשילוב

שיעור זכאות [קו רציף] ושיעור משולבים [מקווקו] מתוך זכאי הבחירה*
תשפ"ב VS תשפ"ה

מגמות זכאות – שינויים מרכזיים

אחוז זכאות לפי לקות – שינוי בנקודות אחוז תשפ"ב – תשפ"ה, ירושלים [מקווקו] מול ארצי

כיתה ב'

כיתה ח'

התפתחות זכאות (ללא מוסדי) לפי לקות – טרום חובה עד כיתה א תשפ"ה + שינוי ביחס לתשפ"ב

שינוי בנקודות אחוז ביחס לתשפ"ב

שינוי בנקודות אחוז תשפ"ב-תשפ"ה

טרום	חובה	כיתה א	
0.1%	0.2%-	0.0%	התנהגותי רגשי
0.0%	0.1%-	0.6% -	לקות למידה / ADHD
0.3%	0.7% -	3.3% -	עיכוב שפתי
0.2%-	1.2% -	1.0%	עיכוב שפתי ותפקודי
0.1%	0.7% -	3.8% -	סה"כ ש.ג. ללא מוסדי

שינוי בנקודות אחוז תשפ"ב-תשפ"ה

טרום	חובה	כיתה א	
0.4% -	0.9% -	1.5% -	אוטיזם
0.1%	0.0%	0.1%-	נפשי
0.1%	1.4% -	0.7% -	שאר השכיחות הנמוכה
0.5% -	0.5% -	0.7% -	סה"כ שכיחות נמוכה

יציבות
התנהגות
רגשי /

זינוק
בעיכוב
שפתי

זינוק
באוטיזם

ירידה
בשאר ש.
נמוכה

התפתחות זכאות לפי לקות – מטרום חובה ועד כיתה א

זכאות שכיחות גבוהה (ללא סל מוסדי) כאחוז משנתון – תשפ"ה

טרום	חובה	כיתה א	
0.3%	0.9%	1.3%	התנהגותי רגשי
0	0.1%	0.2%	לקות למידה / ADHD
1.6%	5.6%	5.9%	עיכוב שפתי
1.0%	2.4%	2.3%	עיכוב שפתי ותפקודי
2.9%	9.0%	9.7%	סך ש. גבוהה ללא מוסדי

זכאות שכיחות נמוכה כאחוז משנתון – תשפ"ה

טרום	חובה	כיתה א	
1.7%	3.5%	3.2%	אוטיזם
0.1%	0.2%	0.6%	נפשי
1.5%	2.3%	2.6%	שאר השכיחות הנמוכה
3.4%	6.0%	6.4%	סה"כ שכיחות נמוכה

לקויות בשכוחות גבוהה – התפתחות זכאות ושילוב

התפתחות זכאות ושילוב לפי גיל לקויות בשכוחות גבוהה בלבד- תשפ"ה													
טרום	חובה	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	יא	יב
5%	14%	12%	14%	16%	17%	12%	13%	10%	12%	15%	17%	16%	14%
2.9%	9.0%	9.7%	9.4%	9.7%	8.5%	6.7%	7.1%	9.0%	9.2%	10.7%	13.9%	13.3%	13.0%
	6.1%	0.7%	0.3%-	0.4%	1.2%-	1.9%-	0.5%	1.9%	0.2%	1.5%	3.2%	0.6%-	0.3%-
20%	21%	51%	50%	45%	37%	29%	24%	18%	24%	25%	32%	34%	39%
	1.1%	30.0%	1.4%-	4.5%-	8.3%	7.8%-	5.1%-	5.8%-	6.1%	0.9%	6.7%	2.5%	4.2%

זכאות כאחוז משנתון
זכאות ללא סל מוסדי כאחוז משנתון

שינוי משנה לשנה בנקודות אחוז

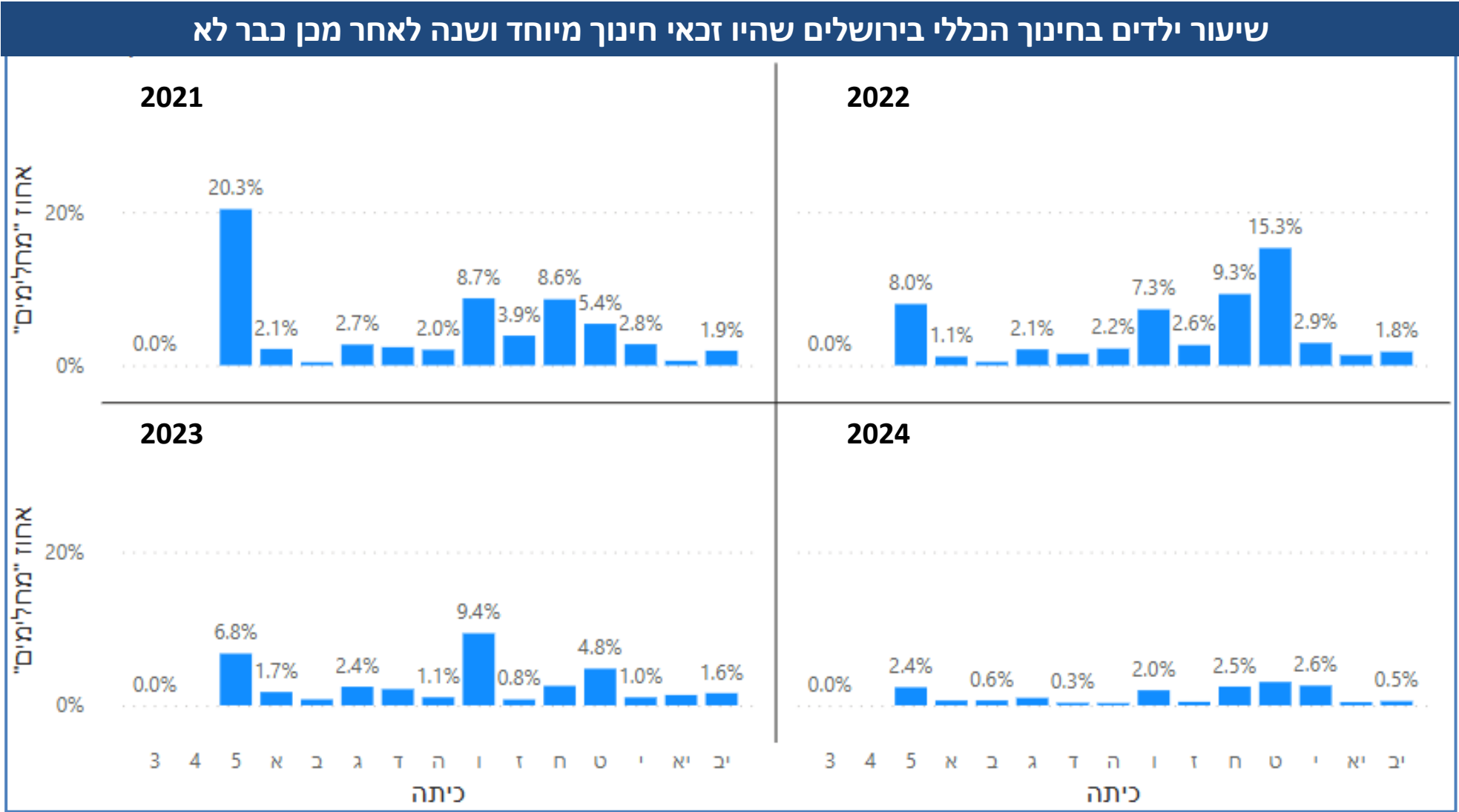
שיעור שילוב
שינוי משנה לשנה בנקודות אחוז

ירידה מהירה בשילוב מכיתה ג-ד והלאה

קפיצה זמנית בשילוב עם המעבר לכיתה א

הקפיצה הגדולה בזכאות כבר בגן חובה, אך עם "הטיית שנה שנייה" ב-א' עוד קצת

האם יש תופעה של יציאת ילדים מזכאות?

מה אפשר ללמוד מהנתונים?

- שבאופן כללי תופעת ה"החלמה" נדירה
- שהיא נפוצה בעיקר במעברים גן-א, ו-ז ו-ט-י-
- ששיעורי ה"החלמה" פוחתים משנה לשנה

היעדים שלנו אל מול תמונת המצב

מטרה להשגה תשפ"ט ביחס לתשפ"ה

לגבי לקויות בשכיחות גבוהה 3-4 + נפשי:

הגדלת שיעור המשולבים
פי 1.5 ביסודי ופי 2 בחט"ב

הקטנת שיעור הזכאות
בשנתוני א ו-ז ב- 15%

ללא פגיעה ואף תוך שיפור ב: 1) מצב המשתלבים; 2) האקלים וההישגים בכיתה הרגילה*; ו-3) חווית המורים

מתחרים על לב ההורים [והצוותים] סביב שתי בחירות קריטיות: הפנייה לוועדת זכאות והבחירה בכיתת חינוך מיוחד

מה בכוחנו לעשות בכדי להשפיע?

- מה לא נוכל לשנות**
- את מבנה הזכאויות הנורמטיבי, לרבות זכות הבחירה של ההורים
 - את מנגנון וועדות הזכאות
 - את עדיפות החינוך המיוחד בלוח החופשות
 - את עדיפות החנ"מ ביחס מבוגרים-ילדים ברמת הכיתה

תובנות מרכזיות מהסדנא:

1. מהלכי מקרו מסתמנים

א. רתימת 20%-25% מהמסגרות בעיר והפיכתם ל"מתמחי הכלה ומניעה" – שכיחות גבוהה + נפשי ע"ב מענה לקול קורא מיוחד

"החט"ב המכיל / מונע" [שם זמני]	"היסודי המכיל / מונע" [שם זמני]	גנים מתמחי שפה והתנהגות [שם זמני]	"הגנים המלאים" [שם זמני]
12-15 בתי"ס על - יסודיים שיתמחו בקליטת זכאים לכיתות הרגילות ובמניעת זכאות עתידית בקרב תלמידים מאתגרים	15-18 בתי"ס יסודיים שיתמחו בקליטת זכאים לכיתות הרגילות ובמניעת זכאות עתידית בקרב תלמידים מאתגרים	גנים (~15) שיתמחו בקליטת אוכלוסייה זכאית במצב קל יחסית במטרה ברורה לשלבם בכיתות א' רגילות – בשאיפה גם ללא זכאות	מיני "רשת" של גנים עירוניים (~25) שיתמחו בקליטת שיעור גבוה של ילדים בסיכון לחנ"מ עתידי ועבודה מניעתית מולם

ב. מהלכי איתור ומניעה עירוניים רוחביים בשלוש תחנות גיל ע"ב תכנית עירונית בתיאום וקשר שוטף עם הצוותים במסגרות ועם ההורים

"מכינה לחטיבה" [שם זמני]	תכנית רוחב ביסודי?	תכנית רוחב בגיל הרך?
עבודה של כשנה וחצי עם ילדים בסיכון גבוה לזכאות לקראת החט"ב – מענים רגשיים, חברתיים ולימודיים מחנכה של כיתה ו' ועד סוף כיתה ז		

תובנות מרכזיות מהסדנא:

2. ביה"ס/הגן המכיל-מונע

ב. איך נצליח?

"מערכת הפעלה חדשה" מבוססת שלושה "פוטנצלים" מרכזיים:

3. השתנות הלמידה בביתה ברגילה

ריבוד ושונות במערכת

יותר זמן במערכת בו התלמידים מתחלקים לקבוצות ו/או לדרכי הוראה / למידה שונות

ריבוי נתיבים להצלחה / פחות "תלמידאות מסורתית"

פחות זמן "30 ילדים מורה ולוח", יותר הזדמנויות להצליח שאינן מסורתיות

2. קשר והחזקה על פני זמן באמצעות השקעה בפיתוח הצוות

"המחנכת המכילה / מונעת"

מחנכות שעברו קפיצת מדרגה ביכולות עם **פיתוח מקצועי אינטנסיבי ושמבנה המשרה שלהן הותאם**

"תשתית החזקה בית ספרית"

מעבר למחנכת – סגן מנהל לענייני פרט, מורים מקצועיים, מדריכים שכבתיים, יועצת, ...

1. הרחבה וגיוון מענים ייעודיים

מענים מחוץ לשדה החינוך

טיפול רגשי, שפה, ריפוי בעיסוק, מדריכי הורים, יחידות מתמחות בביה"ס, ...

אפשרות ל"בליץ" ממוקד לפי צורך

מענים לצמצום פערים לימודיים

מרכזי למידה, מורים פרטיים, ...

תובנות מרכזיות מהסדנא:

2. ביה"ס/הגן המכיל-מונע

ג. אילו מוסדות נרצה לראות בקול קורא?

- רצון אמיתי להיות חלק
 - ניהול – לא טרי מדי ולא על סף יציאה
 - תמהיל ממלכתי – ממ"ד
 - פיזור עירוני מלא, דגש מוגבר בשכונות עם נטייה לשיעור חנ"מ גבוה
- דילמות:
- מוסדות מבוקשים (בד"כ עם כיתות גדולות) או העדפה לכיתות קטנות? אולי ייצוג שווה?
 - מוסדות עם הרבה ילדי חנ"מ נכון להיום או עם מעט?
 - מוסדות עם נטייה לשילוב היום או דווקא הפוך – כאלה שכיום בעיקר פותחים כיתות חנ"מ?
 - מה לגבי פעילות ענפה מול שכיחות נמוכה – יתרון או חיסרון?
 - איך ננהל את הציפייה לא לפתוח כיתות חנ"מ במקביל?

ניסוי מערכתי ראשון מסוגו בחינוך הכללי בירושלים:

- משאבים דרושים -

לפעילות איתור ומניעה עירונית רוחבית

תקציב תוספתי ייעודי למאמצי איתור מניעה בהיקף פרופורציוני לתוחלת החיסכון (השקעה של כ- 18K ₪ לשנה לשנתיים בכל תלמיד מאוחר)

לתקורות המהלך

תקציב פיתוח משמעותי (הכולל נסיעה לימודית?)

הערכה ומדידה צמודה

לשדרוג חבילת השילוב

יצירת סל אישי תוספתי ללקויות בשכיחות הגבוהה לכדי עד כ-שליש מעלות תלמידי שכיחות גבוהה בכיתות חנ"מ (15K-18K ₪)

קבלת כל תקציבי הסל האישי ב"צ'ק" גמיש / או ש"ש לבחירת המנהל

קבלת משאב מראש עבור "תפוסת שילוב מלאה" כבר בנקודת ההתחלה לבניית תשתית שילוב החדשה - שבהמשך תמשוך את ההורים בפועל

הגמשה מלאה של יתר משאבי חנ"מ (סל מוסדי / שכיחות נמוכה) לאיגום משאבים?

אפשרות סדורה לפינוי זמן לפיתוח מקצועי לצוות

שותפים:

קרן יד
הנדיב

משרד
האוצר

מטה משרד
החינוך

מחוז
ירושלים

עיריית
ירושלים

לוחות זמנים - מקרו

תשפ"ז-תשפ"ט:
יישום

ינואר-ספטמבר 26
פיתוח מבוסס מנהלים/
גננות + התנסויות

ספטמבר – דצמבר 25:
קול קורא ובחירת בתי"ס /
גנים

מאי- ספטמבר 25:
טרום פיתוח מבוסס מטה

ועדת חינוך – תמליל

מספר הוועדה : 3

מקום ההתכנסות : אולם הנהלה 2

תאריך הוועדה : כ"ה בתמוז תשפ"ה (21.07.2025)

מזכירת הוועדה בדיון : ליאת זכאי

שעת תחילת הוועדה : 16:08

שעות סיום הוועדה : 17:05

התמליל נכתב ע"י חברת גולד וורק בע"מ ולא עבר בדיקה או הגהה ע"י גורם כל שהוא בעיריית ירושלים

עיריית ירושלים וחברת גולד וורק בע"מ עושים כל שביכולתם על מנת לייצר תמליל איכותי ובעל ערך. עם זאת מודגש כי קריאה בתמליל צריכה להיעשות באופן מושכל תוך הבנה שיתכנו טעויות ו/או השמטות מסיבות אובייקטיביות שונות.

גולד וורק תמלול והקלטה

גולד-וורק ת M ג R ים

יו"ר הוועדה חגית משה:

אני רוצה ברשותכם לפתוח את הוועדה, וועדה מספר?

דובר:

שלוש.

דוברת:

ארבע.

(מדברים ביחד)

יו"ר הוועדה חגית משה:

אוקיי, ארבע, של וועדת החינוך העירונית. האמת היא שאני בהזדמנות הזו רוצה להגיד, לספר לחברי הוועדה, שבאמת יש עבודה מאוד מאוד מאומצת, נכון שכולם יוצאים לחופשה וליצנים וקייטנות, הצוותים אני חושבת שזה היה הימים הכי עמוסים במערכת החינוך כי זה באמת להכין את השנה הבאה. אז זאת הזדמנות שלנו להגיד אריק, ישר כוח למנהל חינוך וכל בעלי התפקידים שבאמת עברו עד הלום תקופה מאוד מאומצת, ובאמת בשבועות הקרובים זה יהיה יותר משמעותי כדי שנוכל לפתוח את שנת הלימודים בצורה מיטבית וכמו שצריך, כמו שאנחנו רגילים כל שנה לפתוח את מערכת החינוך.

אריק וירצבורגר:

שנים אנחנו עושים את זה.

יו"ר הוועדה חגית משה:

הו, בבקשה. חיכינו לך. אז באמת זו הזדמנות טובה. אנחנו מקדישים את הוועדה הזו בעצם לנושא החינוך המיוחד

דוברת:

מה זה שיתוף פעולה בין ש"ס לזה?

דובר:

תמיד. תמיד יש.

דוברת:

אתם לא שמתם לב?

יו"ר הוועדה חגית משה:

זה ירושלים, זה ירושלים. אנחנו צועקים צועקים, בסוף אנחנו חברים.

דובר:

זה מהצד של הביטון.

יו"ר הוועדה חגית משה:

אה, מהצד של הביטון. אז באמת אנחנו חשבנו יחד, אריק ואני, נעביר בפניכם את הנושא של החינוך המיוחד, יש גידול מאוד מאוד משמעותי, אתם תראו כאן. תכף נועה תציג את הדברים וגם את הנתונים, אבל יש עלייה, מי שיכול ככה לתת מספר, אני...

נועה פחימה:

יש מספרים.

יו"ר הוועדה חגית משה:

יש לך מספר? אה, את יודעת מה המספר? מי מספר? את לא יודעת. אתה יודע מה המספר? אדוני חבר המועצה?

דובר:

כן, מספר של מה?

יו"ר הוועדה חגית משה:

מה מספר האחוזים, מה האחוז של העלייה בחינוך המיוחד?

דובר:

במה (ל.ב.), שלוש שנים?

יו"ר הוועדה חגית משה:

בכלל, בחמש שנים האחרונות.

יעלה דלנגה ביטון:

בארץ או בירושלים?

יו"ר הוועדה חגית משה:

בירושלים בחמש שנים האחרונות.

דובר:

נועה תגיד לנו.

נועה פחימה:

נועה הכינה את זה במצגת.

יעלה דלנגה ביטון:

אני חושבת שאני יכולה רק להמר על זה מבחינת קריאה שעשיתי.

יו"ר הוועדה חגית משה:

כן?

יעלה דלנגה ביטון:

מעל שלוש-ארבעים אחוז.

יו"ר הוועדה חגית משה:

אז יותר, יותר.

דובר:

רגע, מי שקרא את הסדר יום הוא יודע?

יו"ר הוועדה חגית משה:

לא, סתם רציתי לאתגר אותך מספרים. אז אני אגיד לכם, רק ספויילר ממה שנועה עוד תגיד, שיש אחד אחוזים ממספר, גידול של שיש ואחת אחוזים. זאת אומרת, ב-2019 מאז עד היום, עד '24, יש גידול בילדים, באחוזים של מספר הילדים, שהם מאובחנים כילדי חינוך מיוחד.

יעלה דלנגה ביטון:

אבל השאלה אם אנחנו כבר יודעים להגיע האם זה גידול דמוגרפי או גידול בגלל אבחון יתר.

מיכאל הלברשטם:

אנשים...

יו"ר הוועדה חגית משה:

סליחה, לא ביחד. מה?

מיכאל הלברשטם:

יש שני דברים שצריכים (ל.ב.), יש אנשים שהיה תמיד בתוך ה... ולא ידעו שהם בתוך חינוך מיוחד.

יו"ר הוועדה חגית משה:

אני מדברת על ילדים מאובחנים.

מיכאל הלברשטם:

והיום יש יותר...

יו"ר הוועדה חגית משה:

אבחונים.

מיכאל הלברשטם:

כן.

יו"ר הוועדה חגית משה:

יותר אבחונים, אבל כשיש אבחון או אין אבחון, כשיש אבחון אנחנו כמערכת חייבים לתת מענים, מערכת החינוך, כשיש ילד שהוא מאובחן כילד עם איזושהי לקות, המערכת, נועה חייבת לתת לו מענה במערכת החינוך. הוא לפעמים יכול להיות בכיתה רגילה, ברוב הפעמים כשהוא מאובחן, הוא יוצא לתוכניות מיוחדות של כיתות מקדמות או בית ספר כוללני, וכאן הגידול הזה הוא משמעותי. אתה יכול באמת להגיד שיותר מאבחנים ויש יותר ערנות לדבר הזה, ויש יותר הורים שמשתפים פעולה ומודעות, אבל לפעמים זה גם כל הנושא הרגשי שלפני ארבע-חמש שנים, לפני הקורונה, פחות הרגשנו אותו. היו ילדים עם בעיות רגשיות, תמיד יהיו ילדים עם בעיות

יוסף מועלם:

אבל המצב תרם לזה, המצב של השנים האחרונות תרם לזה.

יו"ר הוועדה חגית משה:

ברור. יפה, ועכשיו אנחנו כאילו בעצם, הוועדה הזו היא וועדה שבה אנחנו, תכף נועה תספר מה היא עשתה יחד עם השפ"ח במנח"י, היא הייתה... היו יומיים מאוד משמעותיים שהם עשו כדי באמת לחשוב איך המערכת של החינוך הרגיל עם החינוך המיוחד מדברים יחד, גם הפיקוח, גם החינוך הרגיל והשפ"ח והחינוך המיוחד, יושבים יחד כדי לחשוב איך להתמודד עם הנתונים האלה כעיר, שזה משהו שכרמית הרוש, שהיא מנהלת המחוז אומרת, כל המחוזות יתבקשו לעשות את הסדר הזה ומחוז ירושלים, מנח"י, לקחה את זה ברצינות, באמת יש ניירות עמדה שכרגע עובדים עליהם. אז בעצם זאת תוכנית החומ"ש לחיזוק היכולות של ההכלה, כי יש ילדים שבעצם החוק החדש מאפשר לילדים שמאובחנים כילדים של חינוך מיוחד, מותר להורים להגיד, אני רוצה שהילד

יוסף מועלם :

מסגרת רגילה.

יעלה דלנגה ביטון :

גם בעיות התנהגות.

יו"ר הוועדה חגית משה :

מה?

יעלה דלנגה ביטון :

גם ילדים עם בעיות התנהגות, ילדים מסוכנים.

יו"ר הוועדה חגית משה :

התנהגות, לקויות, מכל הרצף

יעלה דלנגה ביטון :

ההורה מחליט, לא המקצוע.

יו"ר הוועדה חגית משה :

יפה, ההורה יכול לבוא ולהגיד למרות שהילד עבר ועדת השמה, למרות שהלקות שלו היא מאוד משמעותית, אם היא כזאת זה, אני רוצה שהוא יקבל...

יעלה דלנגה ביטון :

בעיני זו החלטה פופוליסטית קצת.

יו"ר הוועדה חגית משה :

אוקיי, אבל החוק מאפשר לו.

יעלה דלנגה ביטון :

אתה מנטרל לפעמים... הייתי מנהלת בית ספר, אני יודעת מה זה.

יו"ר הוועדה חגית משה :

נדבר על זה, נדבר על זה. אנחנו נדבר על זה.

יעלה דלנגה ביטון :

גם למורה, גם לתלמידים.

יו"ר הוועדה חגית משה:

אנחנו נדבר על זה. אז באמת החוק מאפשר, יעלה, החוק מאפשר לילדים להיכנס לכיתות רגילות עם איזשהו סל של סיוע. לפעמים זה מספיק, לפעמים זה לא מספיק.

יוסף מועלם:

היא לא מתווכחת עם החוק, היא אומרת זה לא נשמע הגיוני.

יעלה דלנגה ביטון:

לא לא, אני אומרת שאם זה בא...

יו"ר הוועדה חגית משה:

אני מסכימה עם (ל.ב.).

יעלה דלנגה ביטון:

אם זה בא עם תקצוב לכוח אדם נוסף ולאמצעים שעוטפים את הילד הזה וגם את המערכת, את סביבתו, זה מצוין. אבל אני לא מכירה את משרד החינוך שחושב כל כך רחוק, סליחה אם יש פה מישהו (ל.ב.).

יו"ר הוועדה חגית משה:

אז בואו נתחיל כי אנחנו נסיים בזמן. זה היה הפתיח שלי, אנחנו... אני רוצה לתת לאריק להגיד כמה מילים ואז אנחנו נצלו.

אריק וירצבורגר:

טוב. צהרים טובים, תודה חגית. אני רוצה להגיד שלושה דברים. אחד, להודות לך חגית על הפגישה הזו ושהנושא שבחרת, שבחרנו או בחרת

יו"ר הוועדה חגית משה:

בחרנו.

אריק וירצבורגר:

להוביל, לשים פה על השולחן זה הנושא הזה, כי בעיניי הוא מאוד משמעותי והוא נמצא מאוד בסדר היום של מנח"י בתקופה האחרונה ואני מעריך שאנחנו נמשיך להתעסק איתו בשנים הקרובות, וראויה ועדת החינוך העירונית שבעצם תהדהד את ליבת העשייה של מנח"י ואני מקווה שבועדות הבאות נוכל להציף סוגיות ואתגרים גדולים שאנחנו עוסקים בהם, וגם כן לשתף את הועדה בדילמות כאלה, אז תודה רבה לך חגית. שתיים, אני רוצה לעסוק בשתי נקודות, ואני קורא להם

מיקרו ומאקרו. בעיני, כשאני מסתכל על פרשיית החינוך המיוחד, ואני מסתכל עכשיו כרגע על הילד שלא מסתדר, שעובר את הועדה, שמשתלב בכיתה שילוב או בכיתה מקדמת או בבית ספר כוללני, לא משנה מה, זה המיקרו, ואנחנו תמיד רוצים לראות שכל ילד כזה יש לו הסעה ויש לו כל כך הרבה טיפולים. אבל פתאום כשאנחנו רואים לאיזה מאקרו מטורף הגענו, אנחנו מבינים שצריך להסתכל על המיקרו אחרת, כי אנחנו נמצאים רק, אני אתן מספר, בשנה הזו אנחנו מדברים על, אני אוהב להשתמש במספר הזה 11 אלף ועדות

יו"ר הוועדה חגית משה :
זכאות.

אריק וירצבורגר :
זכאות ואפיון. 11 אלף ועדות זכאות ואפיון.

יוסף מועלם :
פה בעירייה?

יו"ר הוועדה חגית משה :
כן, בירושלים.

אריק וירצבורגר :
כן, במנח"י, במנח"י, מנהל החינוך ירושלים כללי ערבי חרדי.

יעלה דלנגה ביטון :
זה גודל של ערים של חברות שלי שהן חברות מועצה.

אריק וירצבורגר :
זה לא נתפס המספרים האלה.

יעלה דלנגה ביטון :
גודל של עיר.

אריק וירצבורגר :
11 אלף ועדות, תחשבו מה המשמעויות של ניהול ועדות כאלה, מה המשמעות של...

יעלה דלנגה ביטון :
של הקשב.

אריק וירצבורגר:

מה הנגזרות אחר כך מוועדות כאלה, איך מערכת יכולה להתמודד עם זה, אני משתמש בזה כמאקרו ושלא נדבר על כל המסגרות העצורות, וזה הוביל בעצם לחשיבת עומק, שנייה תשמעו אותה, מה לעשות. כשאני מדבר על מיקרו מאקרו, הנקודה השלישית שאני רוצה לעסוק בה, להגיד אותה, זה אופן ההתמודדות. כי במיקרו למי יש פה בעיה? לנועה, היא צריכה לנהל 11 אלף ועדות, לנועה יש בעיה, היא צריכה לראות איפה נפתחות כיתות מקדמות או בית ספר כוללני וכו', יש לה צוות, לא משנה, זה מיקרו שלה. ואני חושב שהרעיון החכם כל כך שאנחנו בעצם עכשיו כולנו שותפים בו, בעצם לומר לנועה, נועה זה לא מיקרו, זה מאקרו. ובמובן מסוים, מה שאנחנו נעשה פה עכשיו בדיון זה לשתף אתכם בתהליך מאקרו שנעשתה כאן מגה חשיבה ברמה הלאומית, שאנחנו ירושלים, מקווים שנוביל אותה, של לראות את זה לא סיפור של מנהל חינוך ירושלים, זה לא סיפור של החינוך המיוחד או הממונים או האגפים האלה ואחרים. זה לא רק סיפור של הרשות המקומית או משרד החינוך שגם כמובן שותף, זה גם משרד האוצר, זה תכלול כולל, יש כאן את המוחות הגדולים שמלווים אותנו בכל החשיבה הזאת, גם מיכה וגם רותם, שנמצאים כאן איתנו בחשיבה הגדולה הזאת, ונועה כמובן היא הפיבוט שמובילה את זה. ואני מאוד מתרגש לכל דיון כזה, אנחנו אחרי יומיים אינטנסיביים שיש להם אדוות והמשכים וכו', ואנחנו צריכים הרבה תפילות, אני חייב להגיד, כדי שנוכל לראות בעוד כמה חודשים כבר את הפריצה קדימה כי אם אנחנו נצליח, אנחנו פיצחנו כאן קוד לאומי, לא איזה אירוע מקומי. קוד לאומי. ולכן בעיני זה יותר ממרגש הדיון הזה, אבל פה אני אעצור כי אני יותר מדי מתרגש וכדאי...

יעלה דלנגה ביטון:

וספוילר, אנחנו ממש (ל.ב.).

יוסף מועלם:

אני יודע שחסר להם כוח אדם, המון. זה מטורף, המספר שהוא אמר זה מטורף. זה קודם להרבה משרות אחרות.

יו"ר הוועדה חגית משה:

אז בוא אני אגיד לך עוד משהו, אתה יודע מה הלאקונה? אני יכולה להגיד את זה כאן

יוסף מועלם:

לא, אני יודע שחסר להם ממש, את יודעת שאני יודע.

יו"ר הוועדה חגית משה:

אני אגיד את זה כאן ואנחנו חברי מועצה, ומנהלים פה את העיר.

יוסף מועלם:

חסר להם ברמה מטורפת.

יו"ר הוועדה חגית משה:

זה נכון שיש, חסרים עובדים אבל זה גם נגזרת של... גם בכוח אדם, נועה היא ממונה בתפקיד ממונה, זאת אומרת שכל מתחת, מי שמתחת לנועה, הוא יכול עד מנהל מחלקה בכיר, כי ממונה הוא לא יכול להיות בחינוך המיוחד כי נועה היא הממונה, היא הייתה צריכה להיות מנהלת אגף. כי היא מנהלת אגף אז...

יעלה דלנגה ביטון:

צריך שיהיה פה אגף.

יו"ר הוועדה חגית משה:

כדי שאנשים לא יברחו.

יעלה דלנגה ביטון:

אנחנו מהוועדה צריכים להוציא קול קורא.

יו"ר הוועדה חגית משה:

נכון.

יעלה דלנגה ביטון:

קריאה, זה לא... אני, אני רוצה להגיד לכם, סליחה שאני... אני כמי שעמדתי מאחורה והכנתי תיקים לוועדה הזו עם ההורים עם ה... להכין תיק, לא 11 אלף, אחד, זה שצריך לבדוק אותו אצלה, לראות אם הביאו אותו נכון, אם יש את כל מה שצריך, אז גם לקרוא את מה שכתוב ולרדת לדקויות של ההמלצות, זה... אי אפשר לעשות את זה בפחות מאוגדה, משהו כזה. וזה שזה לא אגף, זו תקלה.

יו"ר הוועדה חגית משה:

זו תקלה.

יעלה דלנגה ביטון:

צריך שזה יהיה אגף.

יו"ר הוועדה חגית משה:

לא, אבל אריק מכיר את זה וגם אני ביקשתי את זה בעבר, אז אמרו לפני כן בחירות ואחר כך אמרו אחרי בחירות, ואחר כך אמרו תקציב, לא אומרים כלום עכשיו.

(מדברים ביחד)

יוסף מועלם:

(ל.ב.)

יעלה דלנגה ביטון:

אני חברת הוועדה

יוסף מועלם:

אף פעם לא ביקשת ממני.

יעלה דלנגה ביטון:

אנחנו מעלים פה

יוסף מועלם:

אף פעם לא ביקשת.

יו"ר הוועדה חגית משה:

יוסי, אנחנו חושבים שאנחנו...

יעלה דלנגה ביטון:

זאת ועדה סטטוטורית

יוסף מועלם:

את יכולה את זה, אנחנו בעד.

יו"ר הוועדה חגית משה:

זו ועדה, אם אנחנו מדברים, מה?

יעלה דלנגה ביטון:

זה כן ועדה, ועוד איך שכן. ועוד איך שכן, אנחנו גורם...

דן בוטל:

אז תלכו למנגנון

יעלה דלגה ביטון:

לא, לא נכון.

דן בו טל:

תלכו למנגנון (ל.ב.).

יוסף מועלם:

לא, אנחנו יודעים איך זה עובד.

יו"ר הוועדה חגית משה:

זה לגמרי מנגנון, זה לגמרי כוח אדם ותקציבים. אבל אני חושבת שכשאנחנו באים ומבינים את הגודל ואת האחריות שיש לדבר הזה, היום להיות ממונה בעיריית ירושלים, בזמני זה היה כמו להיות מנהל מחלקה. כשמי שאני מחזיקה את כל החינוך המיוחד כולל הכל, זה לא רק הועדות, זה גם הטיפול, זה גם בתי הספר, זה גם הניהול, זה גם המורים, זה גם כל מה ש... היא בעצם אחראית על מה שנקרא חינוך חרדי, חרדי בעיר... חינוך מיוחד בעיר, של כל המגזרים, כשזה נעצר בתפקיד ממונה, יש לזה השלכות, בואו.

יוסף מועלם:

ככל שאת תשכילי להציף את הנושא, את תקבלי

אריק וירצבורגר:

היא לא צריכה להציף.

יו"ר הוועדה חגית משה:

לא היא מציפה, היא גם הייתה אצל ראש העיר.

אריק וירצבורגר:

זה לא התפקיד שלה להציף.

יו"ר הוועדה חגית משה:

אז בואו ברשותכם, נועה?

נועה פחימה:

אז זהו, אני ברשותכם אתייחס לכותרת

יו"ר הוועדה חגית משה:

למה שאת כן יכולה להתייחס.

נועה פחימה:

תודה. אז אני אגיד ככה, ב2019 היה תיקון 11 לחוק החינוך המיוחד, שנתן את זכות הבחירה, אני חושבת שזה המוטו הגדול, זכות הבחירה להורים, את סוג המסגרת בה ילמד הילד שלהם. עד אז היו וועדות השמה, ההורה קיבל זכאות או לא קיבל זכאות לחינוך מיוחד, וצוות השיבוץ, בסדר? הצוות המקצועי החליט איפה הילד ילמד. בעקבות ועדת דורנר ותהליכים שקרו במדינה, הגיעו להבנה הזאת, בעיני זו החלטה נכונה. בסוף הילד הוא של ההורים שלו, ואנחנו אנשי המקצוע צריכים גם ענווה וגם הקשבה. אבל בתוך הדבר הזה, בעצם הורה יכול לבחור היום, אם הוא קיבל זכאות לחינוך מיוחד, האם הילד שלו ילמד בתוך כיתה רגילה בבית ספר רגיל, מה שנקרא "סל תקצוב אישי" או "סל תקצוב מוסדי", זאת אומרת, הילד מקבל משאב שאיתו הוא הולך לכיתה הרגילה או בכיתת חינוך מיוחד או בבית ספר לחינוך מיוחד או גן חינוך מיוחד. הסיפור הזה של אפשרות לבחור סל תקצוב אישי בתוך בית ספר רגיל, נתן להרבה הורים שלפני זה היו אומרים, הילד שלי לא יהיה בחינוך מיוחד, הוא לא צריך, אני לא רוצה, אני לא זה, ואז הילד בכלל לא ניגש לוועדה, נתן מוטיבציות גם להורים וגם לאנשי החינוך להבין שיש פה משאב עבור ילדים מאתגרים ולא ילדים שלא צריכים, אבל ילדים מאתגרים שיכולים לחזור לכאורה לחינוך הרגיל לתוך הכיתה הרגילה אבל עם סל משאבים. זו אחת הסיבות שהביאו לגידול בחינוך המיוחד, אני אגיד שכשאני הגעתי לפה לפני 11 שנה, היה לנו בסביבות חמשת אלפים ועדות בשנה, אתם מבינים שבעשור להגיע ל11 אלף... עכשיו 11 אלף ועדות, זה... מספר הילדים שלנו הוא 25 אלף ילדים בחינוך המיוחד בעיר, הוועדות, ילדים חדשים צריכים לעשות וועדות כדי לקבל זכאות וילדים שהם כבר נמצאים בחינוך המיוחד, אחת לשלוש שנים צריך לחדש זכאות. אז יש לנו בערך חצי ילדים חדשים, אולי 40-60, חדשים ומחדשים כל שנה. והגענו למספר, ב2019 היינו על 6500 ועדות, ובתוך חמש שנים הגענו ל11 אלף. זאת אומרת, באמת זה זינוק, ויחד עם זה כן, קרו לנו בחמש השנים האלו כמה דברים במדינה, כן הקורונה וכן המלחמות, ובאמת אנחנו מבינים. אני אגיד כן שיש לקויות בשכיחות נמוכה שהן או שפתי-התפתחותי, לקויי למידה ובעיות התנהגות, שהן לקויות כאמור בשכיחות גבוהה יותר. לכאורה חלקן נזירולוגיות קלות וחלקן יותר סביבתיות. ויש את הלקויות בשכיחות גבוהה-נמוכה, שהן המוגבלות שכלית, האוטיזם, המוגבלות הנפשית, ראייה, שמיעה ונכות פיזית, שהן כאמור, כמובן פחות באוכלוסייה אבל גם הן לקויות מולדות. עכשיו, מה? עכשיו אני אגיד כן שהעלייה, הזינוק הגדול באוטיזם הוא ארצי, כאילו הוא עולמי, אין לזה עוד הסבר לגמרי, יש כל מיני הסברים אבל הוא באמת, היום אנחנו מדברים על אחד לארבעים שמונה לידות של ילד על רצף התקשורת. זה נתון משוגע. עכשיו כן, היו גם קצת שינויים בהגדרות אבל זה לא ההסבר, וטובי החוקרים בעולם מחפשים את ההסבר לזה.

יו"ר הוועדה חגית משה:

שיש עלייה?

נועה פחימה:

עלייה אדירה

יו"ר הוועדה חגית משה:

בתקשורת.

נועה פחימה:

בתקשורת. עוד שתי אוכלוסיות

יו"ר הוועדה חגית משה:

על הרצף, על כל הרצף.

נועה פחימה:

כן תקשורת.

יו"ר הוועדה חגית משה:

לא אוטיזם, כי באוטיזם יש ירידה.

נועה פחימה:

זה ממש... אוטיזם, תקשורת שם...

יו"ר הוועדה חגית משה:

לא לא, אוטיזם סליחה, נכויות אחרות של...

נועה פחימה:

נכון, מוגבלות שכלית יש ירידה בגלל הבדיקות הריון.

יו"ר הוועדה חגית משה:

מוגבלות שכלית, כן, לזה התכוונתי.

נועה פחימה:

אני אגיד כן שזו אוכלוסייה אחת, כאמור בשכיחות נמוכה באוכלוסייה. ועוד שתי אוכלוסיות שגדלו בצורה מדאיגה מאוד זה בעיות התנהגות ובעיות נפשיות. כשבעיות נפשיות זה כולל כאילו רצף מחרדות, וכאילו אובדנות, ועד מחלות נפש קשות שהן פחות באזור הזה. אבל הילדים האלה הם,

האוכלוסייה גדלה מאוד, מיכה תכף יראה נתונים, ואנחנו מבינים שבירושלים יש לנו, בארץ בכלל אבל בירושלים עוד יותר, תכף אנחנו נראה את הנתונים, גידול מדאיג מאוד. זאת אומרת, קל מאוד לילד לעבור מהחינוך הרגיל לחינוך המיוחד, ואנחנו מבינים שהעבודה היא לא רק בחינוך המיוחד, כשאנחנו חושבים על מה נעשה כדי שנוכל להתמודד עם העניין הזה ולהיות חברה יותר מכילה ויותר ערכית ויותר ראויה בעיניי, בעינינו, צריך לראות מה קורה בחינוך הרגיל שלא יכול להכיל את הילדים האלה ומהר מאוד הם נשלחים לועדות זכאות, וגם אם הם חוזרים עם סל אישי, הם כבר מתוייגים כחינוך מיוחד. והבנו את העניין הזה, ולכן אמרנו חייבים באמת כמו שאריק אמר, לעשות משהו משולב של בעצם בהובלת החינוך הרגיל ולכן ראשי הצוותים שלנו הם מהחינוך הרגיל, מגיל לידה ועד גיל 21, ולכן הצוות של הלידה עד 3 לא נמצא פה כרגע, אבל קרן בגנים, אורלי ורון ביסודי, סתיו בעל יסודי, הם ראשי הצוותים. יהודה כמובן, אבל אני אומרת ראשי הצוותים הם אלה. וכמובן שמשרד החינוך והרשות המקומית עם השפ"ח עם המת"א, שותפים נוספים שככה הבאנו לעניין. כמובן שיש לנו שותפים מהאוצר, יש לנו את יד הנדיב שככה מבינים שזה אישיו ענק, כמו שאריק אמר - ארצי, לא רק ירושלמי, וצריך לעשות איתו משהו. את ציטטת את ועדת שפירא, שבאמת בעקבות הגידול הזה, השר קיש מינה את עמוס שפירא להיות, להקים ועדה שתביא את המסקנות שלה וככה הם עבדו שנה וחצי, הביאו מסקנות שדיברו על היפוך הפירמידה, על להתחיל לעבוד מהגיל הרך שזה כמובן הדבר שכולנו מבינים שזה אזור ההשתנות הכי גדול אבל צריך לעבוד עם כולם. דיברו על כיתות יותר קטנות, דיברו על פיתוח צוות

יו"ר הוועדה חגית משה:

ואז דחו את זה ל27'.

נועה פחימה:

וזהו, וברגע שהם דיברו על כיתות יותר קטנות זה הלך למגירה לצערנו, וכרגע זה לא רלוונטי.

יעלה דלנגה ביטון:

נגנז.

נועה פחימה:

מה?

יעלה דלנגה ביטון:

נגנז לעת עתה.

נועה פחימה:

לעת עתה. אבל אנחנו מבינים שאנחנו חייבים לעשות משהו, כי אחרת אני אגיד שכבר עכשיו יש בתי ספר שיש כיתה אחת רגילה ולידה כיתה חינוך מיוחד, והגדלים שלהם לא מאוד... הפערים ביניהם לא אותו דבר, יכול להיות כיתה של 22 ילדים ולידה כיתה חינוך מיוחד עם 16 ילדים.

יו"ר הוועדה חגית משה :

או בתי ספר שמספר הילדים שמאובחנים כילדים שעברו ועדות השמה, הוא מספר שבעצם היה יכול לפתוח בית ספר חינוך מיוחד בעבר. אם יש בבית ספר שמונים-שמונים וחמישה ילדים שהם ילדי, מאובחנים כילדים משולבים או בכיתות מקדמות

נועה פחימה :

בין אם הם בכיתות ובין אם הם בסל.

יו"ר הוועדה חגית משה :

זה בעצם עוד בית ספר שנבלע לתוך חדר המורים הרגיל של הכיתות הרגילות, עם הילדים שלא מאובחנים. וגם שם יש זעקה מאוד מאוד גדולה. זאת אומרת, זאת בעיה גם של החינוך הרגיל, זו לא רק בעיה של החינוך המיוחד. זה הפך להיות משהו שגם החינוך הרגיל, כולם רגילים, אבל גם החינוך הרגיל של הלא מאובחנים, מתחיל כבר לצעוק הצילו, כי גם שם יש יציאה וזה לפעמים מביא להנשרה ומביא להרבה מאוד דברים בהמשך. אז זה לגמרי בעיה משותפת של כולנו.

נועה פחימה :

אז הבנו את הדבר הזה ואז בעצם הקמנו ככה צוותים, ובאמת צוות היגוי משותף עם משרד החינוך, וכמו שאמרתי השותפים האחרים, גם מנהל רווחה שם ובאמת לחשוב מה אנחנו עושים. אנחנו כבר עובדים שמונה חודשים לדעתי, בלבנות את זה. עכשיו היה לנו, כמו שאריק אמר, יומיים של ככה פיתוח מואץ ואנחנו רוצים להציג לכם את מה ש... קצת נתונים ולאן הגענו, וראשי הצוותים יציגו מה קורה בצוותים שלהם.

יעלה דלנגה ביטון :

שאלה אפשר? כשאת אומרת עובדים, זה פיילוט שכבר נכנס לפעולה או שייכנס לפעולה?

נועה פחימה :

אנחנו כרגע בשלב הפיתוח של המודל.

יעלה דלנגה ביטון :

עדיין בשלב הפיתוח.

נועה פחימה :

שנת תשפ"ו, אנחנו אמורים להוציא קול קורא ולראות מי מבתי הספר והגנים בפניו, בפ"ו אנחנו נעשה שנת פיתוח עמוק לתוך המסגרות שיכנסו, ובפ"ז אנחנו רוצים להתחיל את זה בפועל. אבל אנחנו מבינים שזה כל כך שינוי עמוק שאי אפשר לעשות אותו...

יו"ר הוועדה חגית משה:

זה תהליכי, הוא לא יכול להיות ב...

נועה פחימה:

אי אפשר לעשות אותו בזבנג וגמרנו. בהתחלה רצינו לפתוח בפ"ו והבנו שזה לא יהיה נכון. בשביל להצליח בדבר הכל כך מורכב הזה, צריך עמוק וצריך שותפים רבים וזה שווה את התהליך. אז לצוות שלנו הצטרפו מיכה ורותם, שהם יועצים אסטרטגיים ממנהל פיתוח של העירייה.

יעלה דלנגה ביטון:

מי זאת? איפה?

רותם אוחיון:

אני פה. אהלן.

נועה פחימה:

ורחל שהיא המנהלת הפדגוגית שלנו בחינוך המיוחד, וראשי הצוותים שאמרנו. אבל אריק סוחף את כולם לעניין הזה. אני אגיד שבפגישה הראשונה שלי עם אריק הצגתי את העניין הזה, והוא אמר לי בואי נלך לספר את הסיפור לראש העיר, וכשהיינו אצל ראש העיר הוא אמר אוקיי, אז תכינו תוכנית חומ"ש לחינוך הרגיל, כאילו לאיך הדבר הזה הולך להשתנות, ואז כל הצוות הזה התגייס ועוד רבים וטובים (ל.ב.). אז זהו, אני מסתכלת על השעון ואין לנו המון זמן.

יו"ר הוועדה חגית משה:

ניתן למיכה, קצת נתונים?

נועה פחימה:

יאללה מיכה.

מיכה פריינד:

כן, אני אשתדל, זה קצת...

יו"ר הוועדה חגית משה:

חמש דקות. אריק, זה אריק אשם, לא אני.

מיכה פריינד :

אוקיי, אז זה בראייה ארצית, בסדר? אפשר לראות את הזינוק המשוגע. קצת למה זה בעיה, אז יש בעצם בהתחלה, יש לנו כאילו את המקום שלנו שאנחנו מודאגים, פעם אחת ברמה הערכית-חינוכית יש פה בעצם הרמת ידיים על הרבה מאוד ילדים, הרבה מאוד ילדים שהכיתה הרגילה לא מצליחה להכיל, הצוותים לא מצליחים להכין. המנוע של הזכאות לחינוך המיוחד הוא ההורים אבל הוא ללא ספק גם הצוותים. צוותים שמרגישים על יותר מדי ילדים שאני פשוט לא יכול עם הילד הזה, כן? יש פה איזה משבר חינוכי. בצד התקציבי, תכף תראו, זה פשוט מטורף. זה פשוט מטורף, וזה טייס אוטומטי שאף אחד לא יודע איך לעצור. אנחנו תכף נראה קצת ענייני כסף.

יעלה דלנגה ביטון :

(ל.ב.) הרגיל יקרא מיוחד?

יו"ר הוועדה חגית משה :

כן, אנחנו נהיה מיוחד.

מיכה פריינד :

אוקיי, כבר בתקציב, כנראה שבירושלים על כל שקל שיוצא פה, שליש הולך לחינוך מיוחד. אני מדבר על כל הכסף של חינוך. ואנחנו רואים שכבר בשולחן העבודה שלנו, הוא כבר מתפקע, כן? בהתחלה זה היה נוח, כן? כי אתה מוציא, אתה מקל על המורים, אתה מקל על כולם אבל עכשיו בתי הספר הרגילים פשוט קוראים, יש איזה נקודה שברגע שיש יותר מדי חינוך מיוחד, הצוות הרגיל קורס, זה לא מחזיק מים. וברמה האופרטיבית, שמענו על ה-11 אלף, זה פשוט טירוף, אוקיי? קצת על הכסף, תראו את החלק היחסי של תקציב החינוך המיוחד מכלל תקציב החינוך, אנחנו בעשרים שתיים אחוז, בירושלים זה יותר.

יו"ר הוועדה חגית משה :

חינוך שלנו? ירושלים?

מיכה פריינד :

ותראו, לא, זה עדיין ארצי, תכף נראה את ירושלים. ושימו לב לעלויות, כל ילד

יו"ר הוועדה חגית משה :

תקפוץ לארצי כבר כי אין לנו הרבה זמן, לירושלמי.

מיכה פריינד :

עוד רגע, אני רק רוצה להדגיש את הכסף כי הרעיון הוא שאנחנו, אם נצליח נחסוך המון כסף. יש נהר של כסף, נגיד חצי מיליארד שקל, סדר גודל, שהולך על חינוך מיוחד באגף הכללי בירושלים, רק בכללי, אנחנו בכללי כי המגיפה בכללי משתוללת, כן? האירוע שמה יצא משליטה וטראו את העלויות, ילד כזה עולה פי שלוש, פי ארבע. אנחנו גם נראה שילדים לא יוצאים, מי שנכנס לחינוך מיוחד, לא יוצאים. זה וואן וואי טיקט. זאת אומרת, אובחנת בגיל ארבע? תעשו את המתמטיקה, זה חמש עשרה כפול חמישים אלף שקל בשנה, אתה עולה יותר מילד רגיל. ואחת הבעיות זה שהמוצר היחיד שיש על המדף כשאתה, כואב לך על ילד, איזה מוצרים יש על המדף? אז יש מוצר של 900 אלף שקל, זה כרגע ה... אנחנו משחררים כל הזמן את הילדים למוצר מנופח מאוד מאוד, לפעמים חשוב ומותאם אבל בראייה רב שנתית אנחנו אוטומטית מוציאים את המוצר הכי יקר מהמדף והוא יוצא כמו לחמניות, בסדר? זו בעצם נקודת המוצא הכלכלית, ופה גם הפוטנציאל. תסתכלו עכשיו על מצבנו, שימו לב שירושלים

יעלה דלנגה ביטון:

אנחנו בשחור?

מיכה פריינד:

אנחנו בשחור, זה סגול אז יש שלושה נתונים כשאתה מודד מקום בחינוך מיוחד. כמה דחוף

יעלה דלנגה ביטון:

מה זה בסגול?

מיכה פריינד:

זה הארצי.

נועה פחימה:

ההשוואה לארצי.

מיכה פריינד:

כמה אחוז משנתון הוא זכאי, תראו שאנחנו 18.2 לעומת 16.5 ארצי, זאת אומרת יש לנו 1.7 פער, פער לא טוב. כמה מתוכם יוצאים זכאי בחירה? אני לא... לא נאריך בזה אבל הוועדות שלנו מוציאים את כולם כשהם במצב קשה, בסדר? אנחנו, יש לנו נטייה להגיד על שמונים ושבעה אחוז, למשל מכיתות ח' שהם מגיעים לוועדה כשהם במצב קשה.

נועה פחימה:

כשבארצי זה שישם ותשע.

מיכה פריינד :

בארצי הממוצע הוא שישים ותשע, זאת אומרת אנחנו כל הזמן רואים את הילדים, אומרים וואו ונותנים להם את האוצ'ר הכי נדיב שמאפשר...

יו"ר הוועדה חגית משה :

יותר מהר את הזכאות.

נועה פחימה :

יותר מהר את הזכאות, הסל אישי ולא סל מוסדי.

יוסף מועלם :

וגם בשילוב, זאת אומרת, מה (ל.ב.) בירושלים, במקום אחר הם בכלל לא היו נכנסים לפה.

מיכה פריינד :

כנראה, אנחנו לא יודעים. יכול להיות ש...

יוסף מועלם :

(ל.ב.) בנתונים האלה.

מיכה פריינד :

יכול להיות שיש פה מגיפה אמיתית של צרות.

יו"ר הוועדה חגית משה :

לא, יכול להיות שכאן יושבים אנשים שהם...

יעלה דלנגה ביטון :

ציונים זה הכי חשוב, כי שים לב שככל, ככל שעולים לכיוון מקום שיש תעודה שמקנה כמו בגרות וזה.

יו"ר הוועדה חגית משה :

חטיבות ביניים ותיכון.

יעלה דלנגה ביטון :

מחטיבות ביניים ותיכון כי יש אמונה כזאת שחייב בגרות וחייב בגרות בהצטיינות, אז ההורה שרוצה שהבן שלו יהיה לו קל להיכנס לאוניברסיטה או בכלל להשוויץ בו, אז הוא מייצר ערך נשאף ובדרך לערך הנשאף הזה הכל כשר. ושים לב, שזה צומח הפער ככל שאתה עולה.

נועה פחימה :

תכף תראי את זה בנתונים.

יעלה דלנגה ביטון :

תראה, שמונה עשרה אחוז, אז צריך לשנות את הפירמידה הערכית. להפסיק לדרוש מילדים להשיג ציונים.

מיכה פריינד :

עברו לי שלוש דקות מהחמש, אני לא יודע. בקיצור הנתונים עולים, קצת על המגמות, תראו את העלייה של האוטיזם, זה אחוז משנתון, אנחנו מדברים על תשפ"ב ותשפ"ה, כמה נקודות אחוז משנתון שלם בשלוש שנים במדינה, בשני אחוז. זאת אומרת עוד שני ילדים ממאה נמצאים כאוטיסטים במדינה כולה, דווקא אצלנו זה טיפה מתון יותר אבל זה טירוף. יש ירידה בהתנהגותי-נפשי ועלייה בנפשי. סליחה, בהתנהגותי... האמת היא שזה

(מדברים ביחד)

נועה פחימה :

התנהגותי ועלייה בנפשי, אבל זה גם מוסבר בזה

מיכה פריינד :

זה פרטי

יו"ר הוועדה חגית משה :

קורונה, מלחמה וזה?

נועה פחימה :

שהנפשי... לא, שנפשי מביא יותר...

מיכה פריינד :

נפשי מביא יותר כסף, אתה מאוד רואה את ההתנהלות הכלכלית של המערכת.

יו"ר הוועדה חגית משה :

למדו, למדו את הרגולציה.

מיכה פריינד :

אני מתקדם. יש כל מיני תחנות שבהן הזכאות קופצת, והשילוב יורד.

יו"ר הוועדה חגית משה:

שהם תחנות גיל, במעברים?

נועה פחימה:

המעברים.

מיכה פריינד:

שימו לב שבכיתות א-ב מתחילים חצי להאמין בשילוב ולשלוח את הילד לכיתה הרגילה, ותראה זה צונח עד שבכיתה ז' זה מגיע רק שמונה עשרה אחוז בוחרים בלהשתלב, כל השאר רוצים את הכיתה הזאתי שעולה פי ארבע, פי שלוש וחצי, פי ארבע לראש. זה לוקסוס, תקשיבו זה חינוך, יש לך מורה וסייעת, וטיפולים, זה... זה מטורף, לא סתם זה עולה פי ארבע.

נועה פחימה:

שאני אגיד שכבר אין לנו איפה לפתוח כי אני יושבת עם צוות.

מיכאל הלברשטם:

אין שום שלב שאחוז מהאלה משתלבים בחזרה בתוך ה...

נועה פחימה:

מעטים, מעטים חוזרים.

מיכה פריינד:

מעטים, רוב הדרך היא הפוכה.

יוסף מועלם:

הוא אומר לך שווה להם, שווה להם ללכת לדבר הזה.

מיכאל הלברשטם:

משהו פה...

מיכה פריינד:

יחס אישי.

מיכאל הלברשטם:

אני מכיר קצת את ה... לא הולך עם השכל. אם אתה עובד באופן מיוחד עם ילד, לא יכולים (ל.ב.)
אותו?

יו"ר הוועדה חגית משה :

להוציא אותו מהבעיות התנהגות הקשות?

מיכאל הלברשטם :

שהוא יכול ל...

מיכה פריינד :

זה מה שנקרא שאלה מצוינת, כי זה השקף הבא. שימו לב שפה אנחנו רואים שקף קצת מורכב
שאומר כמה ילדים יצאו מזכאות לחינוך מיוחד, אסור להגיד החלימו בעולם החינוך, השתפרו, לא
יודע, נגמלו מהצורך, ורואים איך כל שנה התופעה הזאתי הולכת וקטנה. בעבר היה גני שפה, היו
אומרים יש לך עכשיו גן עם עשרה ילדים, תעיף אותם למעלה שיהיו מוכנים לכיתה א' להיות כמו
כולם. פעם הייתה תרבות כזאת, התרבות הזאת הולכת ונעלמת, עכשיו זה וואן ווי טיקט. נכנסת,
אתה נשאר.

מיכאל הלברשטם :

מי אומר זה כל כך חכם?

מיכה פריינד :

מה?

מיכאל הלברשטם :

אני מכיר דרך שהולך לא ככה ומצליחים מאוד.

מיכה פריינד :

החדשות הטובות, שיש הרבה על מה לעבוד, בטוח אפשר להשיג עולם שנראה קצת אחרת. הגענו
לנקודה אבסורדית בכל כך הרבה מימדים, ואתם רואים את זה פה בנתונים.

דובר :

מיכה, לא זוכר אם בדקתם את זה, אבל כמה מורים שמלמדים בכיתות חינוך מיוחד בבתי ספר
רגילים, יש להם הכשרה לחינוך מיוחד? בדקנו את זה?

מיכה פריינד :

לא נכנסה לנו הסוגיה הזו, שאלה מאוד מעניינת.

דובר:

אני חושב שהרוב לא.

רותם אוחיון:

אין הרבה, אין הרבה.

דובר:

המחנכים אולי כן, אבל רוב המורים לא.

נועה פחימה:

המחנכים כן, והמורים הם מורים מקצועיים של בית הספר.

דן בן טל:

סליחה, בדקתם אם זה בא מכיוון הפוך? כלומר שיש לך ילד שיש לו צרכים בכיתה רגילה, זה גם משפיע על כל הכיתה, על היכולת ללמד את כל הכיתה.

מיכה פריינד:

זה חלק מהעניין, בגלל שכל המשאב הולך לילדים הזכאים, נשאר "פירווריס" במרכאות, בשביל אותם ילדים מורכבים שהם לא זכאים והיית רוצה...

נועה פחימה:

לא רק המורכבים, הילדים הרגילים ולפעמים הילדים הגאונים.

דן בן טל:

אם זה גם הילדים הרגילים שלא יכולים לקבל את מה שהם צריכים בגלל המשאבים שבאותה כיתה, בגלל שהשילוב כופה עליהם (ל.ב.).

נועה פחימה:

ולכן אנחנו מדברים על שינוי בשיטות העבודה בכיתה הרגילה.

מיכה פריינד:

תתעלמו רגע מהמילים פה, הרעיון הוא, אנחנו לא מדברים על עולם הפיגור ולא על עולם האוטיזם ולא על הבעיות החושיות. אנחנו מדברים על בעיות ההתנהגות, לקויות למידה, נפשי

נועה פחימה:

(ל.ב.) בשכיחות גבוהה.

מיכה פריינד :

ואני אגיד, בגדול זה בעיות התנהגות, יש לזה כל מיני שמות. האירוע העיקרי שהוא בעצם המנוע של הדבר הזה זה ילדים שלא מצליחים להכיל אותם במישור ההתנהגות, אוקיי?

יעלה דלנגה ביטון :

קוראים לזה מפרקים כיתה.

מיכה פריינד :

מפרקים כיתה. האירוע זה שהצוותים לא מצליחים להחזיק את הילדים האלה ושולחים אותם. אז אנחנו רוצים יעדים שמה שנקרא "ambitiously realistic", שאפתניים אבל ריאליסטיים. אתם לא רואים לחתוך בחצי. מורידים בחמש עשרה אחוז את הזכאות, זה היעד. להוריד בחמש עשרה אחוז ומתוך מי שזכאי, לתת הרבה יותר ילדים שילכו לכיתות

יעלה דלנגה ביטון :

רק תסביר מה זה שנתוני א' ו-ז

יו"ר הוועדה חגית משה :

כיתות א' וכיתות

יעלה דלנגה ביטון :

כיתות?

יו"ר הוועדה חגית משה :

כן.

נועה פחימה :

א וז', לא ו'. א' וז', המעברים. שמה אנחנו רוצים לבדוק את עצמנו.

יעלה דלנגה ביטון :

כמו שעשיתם...

מיכה פריינד :

כן, אבל זה תוצאתי, מה נייר הלקמוס להצלחה. אז אנחנו אומרים, אנחנו לוקחים רגע נקודה בזמן ואנחנו עובדים עליה, גם שמה הקפיצות הכי גדולות, כן? מגן עד א' יש קפיצה מטורפת של זכאות

ואותו דבר בעלייה לז', מטורפת. אז אנחנו רוצים לשבת על שתי התחנות האלה ולתפוס אותן, כן? כמובן שאנחנו צריכים לעשות את זה מבלי שהכיתות יתפוצצו, מבלי שהמורים יעזבו, מבלי ש... אם אנחנו נכשל אז לא עשינו כלום. אז איך אנחנו רוצים לעשות את זה? אולי בזה אני אסיים נראה לי.

נועה פחימה:

כן.

מיכה פריינד:

קודם כל, הרבה הרבה התבוננות במה אנחנו לא משנים. אנחנו לא משרד האוצר, אין לנו יום רע לעשות פה, אנחנו לא נשנה את מבנה הזכאויות.

נועה פחימה:

לא נשנה את החוק.

מיכה פריינד:

לא נשנה את זכות הבחירה של ההורים, בהתחלה השתעשענו ברעיון שנגיד להם אתה רוצה כיתה קטנה? אין בעיה, יש בנווה יעקב, כי אנחנו לא מחויבים לתת לו בשכונה. ובעצם לייצר עולם שאין בחירה אמיתית, אבל כמובן שאין עולם כזה. אנחנו מתחרים אמיתי על הלב של ההורים כאן, במובן הזה אנחנו עושים פה, זה פייר פליי כזה. אם אנחנו נבנה

נועה פחימה:

אם ניתן מוצר טוב, שנותן תשובה גם לילדים הרגילים וגם לילדים המיוחדים

מיכה פריינד:

שיסתכל ההורה ויגיד, בבית ספר הזה אם אני אבחר לשלב את הילד ולא לשלוח אותו לכיתה קטנה, אני אקבל את זה ואת זה, אני רוצה. אני רוצה את זה. בכל זאת, אני גם לא רוצה את הילד בכיתת מופרעים, כמה שהיא מושקעת וזה. זאת אומרת, אם אני בכל זאת נותן משהו בחלופת השילוב שהוא באמת אטרקטיבי, אותו דבר גם לילדים שעדיין לא זכאים. חלק מהעניין, אנחנו רואים למשל קפיצה מטורפת בין ו' לז', ואתה רואה שהמורים אלטרואיסטיים במובן הזה שהם כבר לא יהנו מהזכאות של הילד, הם כאילו אכלו אותו, עד כיתה ו' הם היו צריכים להיות איתו, אבל כאילו לקראת החטיבה הם אומרים וואי וואי, הוא לא יסתדר, והחטיבה לא תסתדר, אז הם שולחים אותו לועדת זכאות. ואתה רואה כמה אין להם עוד משהו להוריד מהמדף, הם רואים ילד שקשה לו אז הם מורידים לו מוצר ב600 אלף שקל, זכאות. ואנחנו רוצים לבנות מוצרים ב50 אלף שקל, ב30 אלף שקל

יו"ר הוועדה חגית משה:

שיתנו מענה אבל.

מיכה פריינד :

ממש ממש טובים. יש מוצר למשל שעובדים עליו בצוות העל יסודי, נקרא "מקפצה לחטיבה".

נועה פחימה :

רגע, זה יגידו העל יסודי.

מיכה פריינד :

זה יגידו העל יסודי, אבל הרעיון הוא שאנחנו רוצים שהמדף יהיה עם עוד אפשרויות.

יו"ר הוועדה חגית משה :

להרחיב את המענים והכלים לילד בלי שהוא עובר לכיתה מיוחדת.

מיכה פריינד :

ולא הכל ישר חינוך מיוחד, חינוך מיוחד. להוריד רגע את המילים האלה, לחפש מילים אחרות, לחפש כן? ולתת עוד אפשרויות.

יעלה דלנגה ביטון :

אז אם אפשר רגע לשאול שאלה (ל.ב.) קצת.

נועה פחימה :

רק לפני זה אני רוצה להתייחס למה שדן אמר. אנחנו מאמינים באמונה שלמה, כולם, חינוך רגיל ומיוחד, שהדבר הזה יהיה טוב לכולם. הוא לא ייתן תשובה רק לילדים המיוחדים אלא הכיתה תראה אחרת, מה שהמון שנים אנחנו מדברים על למידה אחרת, על ככה, על זה. אנחנו עושים המון תוכניות, יש המון תוכניות, מנח"י משקיעה המוני תוכניות, אני לא חושבת שיש רשות שעושה דבר כזה. אבל זה עוד תוכנית ועוד תוכנית ועוד תוכנית ועוד תוכנית.

יעלה דלנגה ביטון :

זאת אומרת, כשאת אומרת תוכנית, לזה כיוונתי אגב בשאלה שרציתי. זה פדגוגיה

יו"ר הוועדה חגית משה :

כן.

יעלה דלנגה ביטון :

שמיטיבה עם כל מי ששומע כמו איזה הוראה מתקנת.

דובר:

שלושה פטנטים זה.

יעלה דלנגה ביטון:

השאלה שלי יותר קונקרטית, סתם כדי להבין בסוף את הסיפור, האם מיפיתם כבר בתי ספר שמעוניינים להרוויח (ל.ב.) בסוף?

אריק וירצבורגר:

השתתפו איתנו בריטריט הזה.

יעלה דלנגה ביטון:

אז יופי, אז זהו, והאם בסוף

נועה פחימה:

לא אמרתי שבשותפים, וזו טעות שלי, אבל כאילו השותפים הבכירים מחוייבים

יעלה דלנגה ביטון:

זה מה שאני רוצה להבין, קצת את התהליך.

אריק וירצבורגר:

מדהים היה, זו הייתה חוויה מדהימה איתם.

יעלה דלנגה ביטון:

איך פיתינו את המנהלת

(מדברים ביחד)

יו"ר הוועדה חגית משה:

יעלה יעלה

יעלה דלנגה ביטון:

צריך לקחת סיפור אחד

יו"ר הוועדה חגית משה:

נועה נועה, כדי שנעמוד בזמנים, יעלה כדי שנעמוד בלוח הזמנים בוא ניתן לממונה גיל לספר מי עוד היה ואיך הם שותפים לתוך זה, בסדר?

נועה פחימה:

בדיוק, ואיך אנחנו מגייסים את הזה, וכאמור אנחנו בהתחלה. קרן, גני ילדים.

קרן ארואסטי:

אז אני בגני ילדים, בגילאי שלוש עד שש, באגף הכללי יש 487 כיתות, 14 בית ילדים. אנחנו רואים שחיקה מאוד מאוד גדולה של ההון האנושי בגני הילדים. אחת מהסיבות, זה הסיפור של ילדי החינוך המיוחד. אני אגיד עוד משהו על גני ילדים לפני שאנחנו נצלול, גננת בגן ילדים או צוות בגן ילדים נמצא בבדידות מזהרת, מה שנקרא, אין חדר מורים שסובב אותו, אין יועצת, פסיכולוגית, אין סגנית, אין רכזת, אין כלום. זה היא והתומכת שלה שנמצאים בגן, אולי המקבילה שילד באשכול, עד שתגיע המפקחת, שתגיע רכזת, עד שהיא תראה מישהו שיבוא ויעזור לה, היא בעצם מאוד מאוד לבד בתוך התהליך הזה, ולכן גם תחושת המסוגלות שלה, תפיסת התפקיד שלה שונה לחלוטין בכלל מתפיסת התפקיד של מורה בבית ספר, בין אם זה ביסודי או בעל יסודי. כשאנחנו מסתכלים אנחנו רואים בגני הילדים, אנחנו רואים שהקפיצה מאוד מאוד גדולה, לקראת כיתה א' הן אם זה ממקום אלטרואיסטי כאילו שבאמת הילדים לא יוכלו להתמודד, אני החזקתי אותו עד עכשיו אז בוא ניתן לכיתה א', ניתן לו את סיכויי ההצלחה הגבוהים יותר. אנחנו באנו ואמרנו רגע, שאנחנו רוצים להסתכל על זה אחרת. המבט הראשון שאנחנו מסתכלים עליו, אנחנו בכלל לא רוצים לקרוא לזה מערכת של חינוך מיוחד. אנחנו רוצים שזה יהיה חינוך רגיל, חינוך רגיל עם כיתה קצת יותר קטנה מצד אחד אבל אנחנו יודעים שגודל הכיתה הוא לא הפרמטר היחידי שיכול להשפיע בתוך הנתון הזה. הכשרה של הצוותים, אבל גם הצוותים לא יכולים כל היום לקבל הכשרות, הכשרות, הכשרות, צריך מישהו שיאחז ויתן להם את היד בתוך התהליך. ולתת להם איזשהם הדרכות של מנטורים בתוך הגן, אנחנו מדברים על גנים באזורים שאנחנו יודעים מראש גיאוגרפית, שמייצרים יותר ילדי שהולכים לוועדות אפיון וזכאות. אנחנו יודעים לאתר אותם ברמה עירונית, איזה שכונות נמצאות שיותר ילדים יוצאים משם לוועדות אפיון וזכאות. לקחת את האזורים הגיאוגרפיים האלה מראש, מראש להקטין שמה את מספר הילדים אבל לא דרסטית שזה יהיה משהו שאי אפשר לעמוד בו, משהו של עשרים ושבעה ילדים ומתוך זה אנחנו אומרים כבר בתוך הגנים האלה, בלי לעשות שום עבודה, יש בממוצע כל שנה שבעה-שמונה ילדים שבסוף מופנים לוועדות אפיון. מתחילים בשלוש עשרה ילדים, יש שכונות, אחרי זה שבעה-שמונה ילדים ניגשים. בואו ניתן להם מההתחלה, בגיל הגן, את המענים האלה. בתוך הגן, עם הדרכה, עם מנטורים, בשאיפה שמי שגיע בסופו של דבר לחינוך המיוחד, לאפיון וזכאות, יהיה באמת רק ממש ממש ממש מי שהמערכת עשתה איתו איזשהו תהליך.

יעלה דלנגה ביטון:

זה לא הוועדה ממיינת אלא התהליך ממין?

יו"ר הוועדה חגית משה:

יהיה תהליך שיקדים, תהליך מקדים.

קרן ארואסטי:

עושים איתור ואז עובדים עם הילדים בשביל שהם לא יגיעו לוועדה.

מיכה פריינד:

עכשיו יש לנו כל כך הרבה כסף לעבוד איתם. אם אנחנו מונעים את החינוך המיוחד, אז חסכנו מאות אלפים. הרעיון הוא שאתה יכול לבנות באמת...

יעלה דלנגה ביטון:

ובאמת עוברים ממיון וסינון בגיל זה לאיתור והכשרה, אפשר להגיד.

(מדברים ביחד)

נועה פחימה:

מניעה והכלה.

יעלה דלנגה ביטון:

זה טיפול, בסוף זה טיפול.

נועה פחימה:

ואני אומרת (ל.ב.).

יוסף מועלם:

אבל איך גורמים להורים כן לרצות לצאת

יעלה דלנגה ביטון:

וצריך לעשות על זה כתבה גם.

קרן ארואסטי:

שנייה שנייה. אני רוצה להגיד עוד משהו. לשבור את הפרדיגמה הזאת, כי היום המשמעות היא איתור, חינוך מיוחד. איתרנו, יש לך בעיה, לך לחינוך המיוחד. אנחנו אומרים אוקיי, איתרנו, יש לך איזשהו אתגר, בוא נראה מה אנחנו עושים בתוך המערכת, לתת את המענים בלי להוביל אותך ישר לחינוך המיוחד, לא לעשות את הסללה הזאתי, המאוד אוטומטית. עכשיו אני בכלל לא מדברת על

תחושת המסוגלות של המורים פה, בסדר? מורה, חוויה נורא קשה שהוא לא מצליח יחד עם ילדים, ועוברים כל כך הרבה ילדים ואת כולם הוא מרגיש שהוא משלח. בסוף זה מקרין משהו גם על התפיסה שלו, כבן אדם.

יעלה דלגה ביטון:

תחושת ויתור, תחושת ויתור.

קרן ארואסטי:

כן. לא רק, המסוגלות הזאתי של אני לא מורה מספיק טוב, כי כל כך הרבה ילדים יש אז אתה כל הזמן אומר הם לא בסדר, אבל בסוף זה פוגש אותך, איפה אתה בתור איש חינוך. השאיפה שלנו בהקשר הזה זה באמת לעשות איזושהי עבודה ביחד עם הגננות, יחד עם התומכות, באזורים גיאוגרפיים ספציפיים. יצטרפו אלינו לתוך התהליך הזה, כמו מנהלים, אז יצטרפו גננות שהיו שותפות בתוך התהליך איך אנחנו בונים את זה. השאיפה היא זה שבגלל שהגן יהיה מספר קטן יותר של ילדים, אז דווקא האזורים המוחלשים יהיו אבן שואבת לגננות יותר חזקות. זאת אומרת, אני אדע שאני מקבלת יותר עזרה, יותר כלים עם גן יותר קטן. זאת אומרת, אם היו לפריפריה החברתית של ירושלים מגיעות גננות או צוותים יותר חלשים, השאיפה היא שדווקא הדבר הזה יסייע, זה מודל אחד. המודל השני, מתעסק יחד עם גנים מעודדי שפה, נקרא לזה. אנחנו יודעים היום שכמעט ולא קיים מודל של ילד עם בעיות שפתיות שלא משולבות בתוך זה גם בעיות התנהגותיות, כמו שנועה אמרה, השפה הרגיל של מה שהיינו רגילים להכיר כבר מזמן נמצאים בתוך המערכת.

נועה פחימה:

ושאנחנו מבינים שיכול להיות שההתחלה הייתה בעיות שפה אבל ככל שזה לא טופל אז הילד צבר תסכולים ואז זה כבר הגיע למקומות רגשיים ככה. ולכן, אם אנחנו נאחר את זה מוקדם ונטפל בזה מוקדם בתוך הגן הרגיל, אנחנו נמנע את ההסלמה הזאתי לבעיות התנהגות.

קרן ארואסטי:

ואז להפוך בעצם גנים שהם בעצם גנים מעודדי שפה, שלושה-ארבעה ילדים של שפה, מה שנקרא שהיו פעם שפה הרגיל נכנסים לתוך הגן, עובדים יחד איתם בצורה הרבה יותר משמעותית, נותנים גם כלים לבעיות התנהגות כי אנחנו יודעים שזה בסוף מתחבר גם כן, מייצרים שמה בגנים האלה עבודה יחד עם צוותי הצהרון בצורה מאוד מאוד הדוקה כי ברור לנו שחלק מהדברים מתפרקים לנו גם בתוך הצהרון ואז זה שוב, זה שינוי תפיסת תפקיד, צוות שעוטף. כן אני אגיד, לכל אחד מהדברים האלה צריך להיות מנהלת אשכול של גני שפה או גני עידוד כאלה ואחרים.

דובר:

רשת.

קרן ארואסטי:

כן, רשת כדי להחזיק את זה.

נועה פחימה:

אנחנו רגע באמת, כאילו בריטריט אנחנו עשינו את הפיתוח הראשוני ועכשיו אנחנו, יש לנו עוד זמן ארוך להבין מה בדיוק ואיך עושים את זה. אורלי ורון, צוות יסודי. תודה קרן.

אורלי סיסו:

אני אתחיל? אז אחד אני אגיד שהיה מפגש מאוד מלמד ומעמיק, מי שהיה בצוות איתנו ביסודי זה מנהלי בתי ספר של היסודי, מפקחות ממ"ד וממלכתי, מפקחת הכלה והשתלבות, ומנהלת של חינוך מיוחד כוללני. המפגש בעצם עסק בסוגייה הזו של מעבר תלמידים לחינוך הרגיל, מה הסיבות ומה אנחנו יכולים לעשות אחרות כדי שנתמודד עם הסוגייה. דיברנו על ציר מארגן אחיד, שהוא, שבית ספר, שיהיה לנו מספר צירים ובתי הספר שיבחרו דרך הקול קורא שירצו לקחת חלק בזה, יצטרכו לבחור את אחד הצירים. אני כבר אגיד מהם הצירים. בתוך זה, מלבד הצירים, יהיה לכל בתי הספר גורף, הכשרת צוותים חינוכיים, הרצאות לאורך השנה של צוותי ניהול כדי ליצור איזושהי שפה בית ספרית וליווי של בתי הספר באופן מעמיק כדי לראות את השינוי. עוד דיברנו על התערבות מול הורים בנושא, זאת אומרת כל ציר שיבחר צריך שיהיה בו גם את ההכשרה של הצוותים, גם הרצאות לבתי ספר וליווי, וגם התערבות מול הורים. דיברנו על זה שצריך להיות חיבור עירוני של רצפי גיל, שמה שקורה אצל קרן, לא ילד יסיים את גני הילדים ויגיע ליסודי והיה איזושהו ניתוק. זאת אומרת, צריך איזושהו ציר שידבר את השפה גם בינינו, בין הגנים, יסודי והעל יסודי. הצירים שדיברנו עליהם

יו"ר הוועדה חגית משה:

שנייה רגע, אורלי, יש לי שאלה.

אורלי סיסו:

כן.

יו"ר הוועדה חגית משה:

האם זה מלווה במשהו יותר פרטני, כשזה לא במסגרת החינוך המיוחד? זאת אומרת, ברגע שיש תלמיד שעלה מהגן לכיתה א' וההורים בחרו ועשו את כל התהליך וכו' וכו', והוא נמצא, ואת רוצה... את ממשיכה את הקו שהוא לא יצטרך לעבור לחינוך המיוחד לזכאות וכו' וכו'. הרי אנחנו מכירים את הכיתות שלנו

אורלי סיסו:

בדיוק על זה אנחנו מדברים.

יו"ר הוועדה חגית משה:

נכון, אנחנו מכירים את הכיתות שלנו, אנחנו יודעים מה היכולות של בית ספר רגיל היום, לתת מענים לילדים האלה שאנחנו רוצים להחזיק אותם, זה אובר מאמץ כדי שהם יצטרכו במעברים

נועה פחימה:

אנחנו מדברים על הקמת יחידות יעודיות בתוך בית ספר, של שיקום קריאה, שיקום חשבון, גם לימודיות, (ל.ב.) התנהגויות

יו"ר הוועדה חגית משה:

של מענים נוספים, תקציבים, שעות

אורלי סיסו:

נכון, אנחנו נדבר על זה. בדיוק עוד רגע כשאני אדבר על כוח אדם.

נועה פחימה:

אני כאילו אומרת, אתם יכולים אתם יודעים, יש לנו (ל.ב.).

יו"ר הוועדה חגית משה:

שש דקות, אוקיי, אז בואו.

אורלי סיסו:

אז אני ממש אדבר קצר.

יו"ר הוועדה חגית משה:

השאלה אם זה (ל.ב.) גם.

אורלי סיסו:

אז אני אגיד שכן, אני אגיד שכן, אוקיי? בסדר? אז כן. הצירים שדיברנו עליהם

נועה פחימה:

מה שהיא אמרה זה הציר המארגן, ועכשיו לרדת איתו לפרוטות של מה זה אומר בתכלס.

אורלי סיסו:

שבדיוק מדבר על מה שאת אומרת. הציר המארגן, דיברנו על שינוי פדגוגי באופן הלמידה עם עיבוי עבודה דיפרנציאלית, יחסים, בכלל עבודה על מערכות יחסים ואמון כשיש פה איזשהו קושי מול

הורים בחלק מהמקומות. את אמרת מרחבים ותנאים פיזיים בסביבה שמשפיעה על צרכים. דיברנו על גילו בכוח אדם, דיברתם על זה גם כאן כרגע, אז דיברנו גם על מדריך התנהגות שמלווה בבתי הספר, כי חלק מהילדים האלה הם עדיין נמצאים בשלב שאין להם זכאות לחינוך המיוחד אבל אנחנו רוצים למנוע את ההגעה אז...

יעלה דלנגה ביטון:

וכל ההגדרות תפקיד החדשות, המותאמות הללו, מתבססות על כוח האדם הקיים בבית הספר או שצריך עכשיו ללדת...

(מדברים ביחד)

נועה פחימה:

אנחנו מדברים על...

יעלה דלנגה ביטון:

(ל.ב.) שהוא כבר יודע לעשות את כל זה.

אורלי סיסו:

לא, לא, לא.

יעלה דלנגה ביטון:

זה ייקח שנים.

נועה פחימה:

לא, אבל שניה רגע, אני רוצה להגיד משהו.

אורלי סיסו:

(ל.ב.)

נועה פחימה:

(ל.ב.) של מיכה וגם אל מול האוצר, אנחנו הולכים לחסוך הרבה מאוד כסף, בשביל שזה יקרה צריך להשקיע עכשיו

יו"ר הוועדה חגית משה:

תשקיעו אותו במערכת, בהכשרות.

נועה פחימה:

כרגע אנחנו עוד לא חוסכים, כרגע אנחנו עולים לכם יותר. אבל אנחנו אומרים לכם בראייה של אחרי שלוש שנים, אתם כבר תראו את הירידות האלה שכבר כיסיתם את מה שנתתם לנו בשלוש שנים האלה, פלוס פלוס.

מיכה פריינד:

זה שווה המון כסף. אם נצליח, זה שווה המון המון כסף, זה שווה עשרות מיליונים, אוקיי? לשנה שאנחנו נחסוך.

נועה פחימה:

אבל ברור שאנחנו צריכים עוד משאבים בשביל להשקיע את כל הדברים האלה שדיברנו.

אורלי סיסו:

עכשיו גם דיברנו על משאבים שכבר קיימים בתוך בתי ספר כל יום, כמו יועץ, כמו פסיכולוג, שצריך לעבוד את השעות שלהם כי יש להם מעט שעות בתוך בתי הספר. על מורה לשילוב שמדבר על כל הנושא של לקויות למידה ולעבוד גם את הנושא הזה. דיברנו על אפשרויות, לפנות למשרד עם אפשרות להגדיל תקן במסגרת

יו"ר הוועדה חגית משה:

אורלי, אל תכנסי לכל הרזולוציות.

אורלי סיסו:

ומדריך מוגנות. בקיצור בגדול. סתיו.

נועה פחימה:

אז אתם מבינים שיש לנו ציר מארגן ויש לנו כבר ירידה לרזולוציות, וזה רק התחלת הפיתוח. תודה צוות יסודי. סתיו.

רון מזרחי:

(ל.ב.) לפני העל יסודי. רק חשוב לומר על האווירה של מה שהיה שם. סיימנו את היום ושאלנו את כל המשתתפים איך באתם ואיך יצאתם. כי בדרך כלל כשאנחנו מגיעים לאיזשהו מפגש כזה, אנשים באים טוב, מה כבר אפשר לחדש? אז אולי היה נחמד, אכלנו שתינו, אבל בסוף לא יצא מזה הרבה. וראינו כבר במפגש שהרבה מאוד אנשים יצאו ברמה של משלוח לשמונה-תשע, ומנהלות יצאו עם אור בעיניים ושאלו אותי מתי מתחילים. זאת אומרת, אם התלבטנו מה יקרה אם הכל קורה, אני מעריך שאנחנו נגיע למצב שנצליח לסנן. ומה שקרה שם בעיקר זה שינוי תפיסת התודעה, שהילד הזה הוא שלנו, אנחנו כבר לא מחפשים איך להוציא אותו, איך להעביר אותו לוועדה ולהגיד שאין

לנו משאבים, מה אנחנו צריכים לשמר אותו בפנים, וזה אולי הדבר הכי חשוב שהצלחנו לעבור ביחד כל הצוות ביומיים האלה.

יו"ר הוועדה חגית משה:

זה אפילו לא קשור לחינוך המיוחד בכלל, בכלל באופן זה.

אריק וירצבורגר:

רוני עמד מול ארבעים איש שם, ואמר במספרים, זה היה במספרים, הוא אמר מ1 נכון?

נועה פחימה:

מי הגיע לפה, אחד שתיים.

אריק וירצבורגר:

זה ממש מדוד, ואנשים לא שיחקו אותה. מי שהיה פחות, פסימי יותר, אז גם היה פסימי אבל היה שם רוב מוחץ של אנשים, יצאו עם רוח.

יו"ר הוועדה חגית משה:

אבל אריק ורוני, אני מתוך הניסיון שלי קצת במנח"י, תמיד שברנו את הראש איך, עוד לפני החינוך המיוחד, החינוך המיוחד זה היה בעצם החיים היותר קלים כי ברגע שאבחנת אותו, איך אמרת? הוא שייך כבר למישהו אחר, הוא לא שלי, אבל הכלים האלה שאתה מדבר עליהם שמנהל בית ספר, שמורה בבית ספר אומרת אני חושבת איך להשאיר אותו, אתה משנה בכלל את כל האמירות של זה.

יעלה דלנגה ביטון:

האם כולם השתתפו? אתם לא אמרתם, האם כולם השתתפו? כי אם מראש מיינתם.

יו"ר הוועדה חגית משה:

אי אפשר שכולם.

יעלה דלנגה ביטון:

אני יודעת מה אני אומרת כי אני קצת עסקתי במחקר. אני אומרת, אם מראש מיינתם אנשים שהם כאלה, כי זה טבעי, כשאנחנו רוצים להעביר לדבר, ריטריט כזה אנשים, אנחנו הרבה פעמים מביאים את אלה שמשוכנעים כבר. ולא את אלה ש...

(מדברים ביחד)

אורלי סיסו:

לא לא

אריק וירצבורגר:

לא, הפעם

יעלה דלנגה ביטון:

אז השאלה באמת. אוקיי, כי לא אמרתם מי הגיע. אורלי, בחרנו את זה אלה שלא משוכנעים והם נתנו לנו.

יעלה דלנגה ביטון:

זה מה שרציתי.

נועה פחימה:

אבל הבאנו נציגות קטנה ובסוף המשפט שרון אמר ועוד משפט שאמר מנהל של העל יסודי, שפעם ראשונה שאני יושב מלידה ועד מנהל תיכון, עד תיכון, ואני מבין, כאילו תמיד הסתכלתי בפריזמה שלי, ואני מבין את הרצף הזה. מה שאורלי אמרה, הרצף הזה והמעברים, הסיפור של מערכת החינוך הירושלמים וזה אמירות של מנהלים, גם מה שרון אמר שינוי תודעה.

אריק וירצבורגר:

לא פשוטים.

נועה פחימה:

תודה.

יו"ר הוועדה חגית משה:

ועכשיו סתיו, כי אנחנו עומדים בלוחות זמנים.

סתיו דוד:

אני אעשה את זה זריז, אני על אחד וחצי. בעל יסודי בעצם אנחנו עומדים עם שני פיקים מרכזיים שבהם התלמידים עולים לוועדות זכאות. קודם כל לפני העלייה לכיתה ז', תלמיד אומר אם אני גם ככה מתקשה ביסודי, וואה וואה מה יהיה לי בתיכון ולכן, לפני כיתה ז', בכיתה ו', כמות מאוד מאוד גדולה של תלמידים שניגשים לוועדות זכאות. הפיק השני זה בכיתה ט', לפני הבגרויות, בשביל שיהיו לו הקלות לבגרויות.

דובר:

התאמות.

סתיו דוד:

התאמות, הקלות, נכון. לא, אתה צודק, אתה צודק. כדי שיהיה התאמות לבגרויות. אנחנו בעצם בתוך העל יסודי חשבנו על שני הדברים האלה, הדבר הראשון שחשבנו ברצפים ביחד עם היסודי, לחשוב על איזושהו משהו, על איזושהי תוכנית מעבר כזאת, שבעצם לוקחת את התלמידים האלה, התלמידים שבית ספר יסודי ממפה אותם כתלמידים שיהיה להם את הקושי, יהיה להם קושי להתקבל לבית ספר, לבית ספר טוב, לבית ספר איכותי, אולי יהיה להם קושי להתמודד בתוך בית ספר, ובתוך הדבר הזה לעשות איזושהו ליווי בתוכנית מעבר, איזושהי תוכנית שבאמת לוקחת, ממפה את התלמידים האלה, שגם בסופו של דבר אחרי שתלמיד נמצא בתוך תוכנית כזאת שמתחילה מחנוכה של כיתה ו', ומלווה אותו במשך כל כיתה ז', אז הוא יכול גם להיכנס לבתי ספר טובים ומובילים ומבוקשים, ולקבל את הליווי הזה, והוא לא צריך בעצם את וועדת הזכאות, זה הראשון. הדבר השני, אנחנו חושבים האם אנחנו רוצים קונספט שבעצם מדבר על התלמיד עצמו, האם אני נותנת לתלמיד עצמו יותר טיפולים רגשיים, ליווי אישי, דמות בבית ספר וכולי, או לחילופין, אני הולכת ואני הולכת על משהו שהוא יותר בית ספרי.

יעלה דלנגה ביטון:

אנחנו מדברים רק על הילדים הפוטנציאליים?

סתיו דוד:

כן, אנחנו כרגע...

יעלה דלנגה ביטון:

כולם, זו לא תוכנית (ל.ב.) כללית?

סתיו דוד:

לא, לא, רגע רגע. זה הילדים הפוטנציאליים, הם עדיין לא עברו ועדת זכאות ואנחנו לא רוצים, ואנחנו יודעים שהם בכיוון של...

יעלה דלנגה ביטון:

הבנתי, רק רציתי לדעת אם כל הכיתה מקבלת את זה או ש...

סתיו דוד:

לא, אז ברגע זה, המשפט הבא שלי, כשאנחנו מדברים על הבית ספר עצמו, אז אנחנו חושבים האם אנחנו רוצים בתוך בית ספר לקחת את החמישה עשר תלמידים שהם זכאים לשירותי... עשרה תלמידים שזכאים לשירותי חינוך מיוחד בשכבה, ולתת להם, להוציא אותם החוצה, לתת להם כקבוצה הרבה יותר, יותר טיפולים, יותר זה, או לחילופין לקחת את המשאבים האלה ולתת אותם

לכל השכבה, שבעצם התלמידים האלה, חוץ מעשרה תלמידים מאובחנים, לקחת את העוד עשרה תלמידים שפשוט קשה להם בתוך הכיתה, שאולי לא השנה, שנה הבאה אולי ההורים שלהם יעבירו אותם לקבל משאבים כביכול מהחינוך המיוחד, וכולנו בעצם, גם כל חברי הצוות, היינו די תמימי דעים שאנחנו צריכים לחשוב על משהו שיכיל, שיכלול, את בית ספר. לא משהו שיתן מענה לאותו תלמיד ספציפי אלא איך אני משנה את האווירה בכיתה, את התנאים בתוך הכיתה, שתצליח להכיל בתוכה גם את התלמידים הקשים והמורכבים, מתוך הנחה שילד כזה בתוך כיתה הוא פרס, הוא מתנה, הוא מתנה לכולם. לא רק הוא מקבל את המשאבים שלו אלא כל הכיתה מקבלת גם יותר משאבים וגם את היכולת, הוא יכול להיות עם כולם וכולם יכולים להיות איתו, ורק לזה יש ערך בפני עצמו. ואני אסיים בזה, למרות שיש עוד הרבה דברים.

יו"ר הוועדה חגית משה :

טוב, אז כמו שאנחנו מבינים, אנחנו כולנו מהר מהר מהר, הקצב שלך היה מאוד מהיר, כל הכבוד.

סתיו דוד :

אני מתאמנת על זה.

יו"ר הוועדה חגית משה :

אבל זו באמת רק...

דובר :

אם הייתה לה הארכת זמן, אז יותר...

יו"ר הוועדה חגית משה :

הארכת זמן, אז בגלל שלא ביקשת הארכת זמן ואני ביקשתי שאנחנו נעמוד בזמנים כי אני מפחדת מאריק, אז אני רוצה להגיד לוועדה שזה באמת על קצה המזלג. יש כאן תוכנית, אנחנו מבינים שזו רק התחלה של תוכנית הרבה יותר גדולה. אני מאמינה שירושלים תצטרך את זה ואנחנו נהיה אור, לא לגויים, אבל... תצא תורה, תצא תורה.

מיכה פריינד :

יש המון עיניים כבר שמאוד מתעניינים.

יו"ר הוועדה חגית משה :

מה קורה פה.

מיכה פריינד :

ממשרד החינוך, צריכים לעבור לגור בירושלים כולם.

נועה פחימה:

גם במשרד החינוך, גם במשרד האוצר.

יעלה דלנגה ביטון:

הנה מצאנו, פיצחנו את ה...

יו"ר הוועדה חגית משה:

אז אני רוצה בהזדמנות הזו שוב להודות לכם על מה שעשיתם, ובאמת לחברי... יעלה.

יעלה דלנגה ביטון:

ישר כוח. תזמינו אותי לריטריט.

יו"ר הוועדה חגית משה:

כל דבר את רוצה שיזמינו אותך, גם ריטריט היא רוצה. חכי, זה בלי ספא.

יעלה דלנגה ביטון:

אה, זה בלי ספא? אני אעשה לכם מסאז'.

יו"ר הוועדה חגית משה:

תודה רבה לכולם. סליחה סליחה, רגע שניה שניה. לא נתתי ל...

רועי:

קודם כל אני שמח שהחינוך המיוחד, (ל.ב.) לו ישיבה, זה מאוד חשוב. דבר שני, גם אני הייתי מאוד שמח שהקול של ההורים גם ישמע בשיח הזה, אוקיי? חשוב מאוד.

יו"ר הוועדה חגית משה:

תזמין אותם בבקשה ל...

דוברת:

זה לא להזמין אותם, להיות שותפים.

יו"ר הוועדה חגית משה:

לא, אבל להזמין אותם (ל.ב.).

רועי:

עוד פעם, לראות איך באמת עוזרים שההכללה תהיה כמה שיותר גדולה כדי שלא תהיה הסללה ל...

יו"ר הוועדה חגית משה:

בסדר גמור, זו הצעה, זה דבר נכון להזמין את ההורים לעבוד.

רועי:

השאלה גם איך זה מתחבר ביחד עם מסקנות ועדת שפירא, כדי שלא ירושלים תלך לכיוון אחד בתקווה שהמסקנות ייושמו.

יו"ר הוועדה חגית משה:

זה למרות שפירא, לא... תודה רבה לכולם.